

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego w Dzierżoniowie
według stanu na dzień 31.12.2018 roku**

I Informacje ogólne

1. Bank Spółdzielczy w Dzierżoniowie z siedzibą w Dzierżoniowie, ul. Daszyńskiego 24, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2018 roku.
2. W 2018 roku BS w Dzierżoniowie prowadził działalność poprzez:
 - Centralę Banku w Dzierżoniowie ul. Daszyńskiego 24,
 - Oddział Banku w Dzierżoniowie os. Złote 9H
 - Oddział Banku w Bielawie ul. Piłsudskiego 74
 - Oddział Banku w Piławie Górnej ul. Kościuszki 2
 - Filię w Pieszycach ul. Kościuszki 3Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem banku internetowego I-Bank.
3. BS w Dzierżoniowie na dzień 31.12.2018 roku:
 - 1) nie posiadał zaangażowania kapitałowego w jednostkach, które stanowiłyby podstawę pomniejszenia funduszy własnych
 - 2) nie posiadał zaangażowania kapitałowego w jednostkach, nie objętych konsolidacją i nie będących podstawą pomniejszenia funduszy własnych

II Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
 - 2) metodę bazowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
 - 3) metodę de minimis w zakresie ryzyka walutowego.
2. Bank nie prowadzi działalności handlowej.
3. Bank prowadzi działalność w walutach obcych.
4. Bank korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.
5. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie określa również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in.:
 - a) specyfikę i profil działalności,
 - b) możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku,
 - c) założenia polityki w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego,
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
- 4) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku,
- 5) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji,

- 6) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem,
- 7) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej,
- 8) zatwierdza ogólne zasady polityki zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących w banku stanowiska kierownicze oraz dokonuje okresowych przeglądów tych zasad.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie:
 - a) systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności,
 - b) systemu kontroli wewnętrznej,
 - c) szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego,
 - d) dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
 - 2) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów,
 - 3) odpowiada za właściwe ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościową ocenę,
 - 4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
 - 5) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank,
 - 6) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku,
 - 7) odpowiada za przejrzystość działań Banku, a w szczególności za:
 - a) ujawnianie informacji na temat działalności Banku, pozwalających na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania bezpieczeństwa działalności Banku i na ocenę sytuacji finansowej Banku,
 - b) zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa,
 - c) zapewnienie, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie,
 - 8) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem.
6. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:
- 1) ryzyko kredytowe w tym koncentracji,
 - 2) ryzyko płynności,
 - 3) ryzyko stopy procentowej,
 - 4) ryzyko walutowe,
 - 5) ryzyko operacyjne,
 - 6) ryzyko kapitałowe,
 - 7) ryzyko braku zgodności.

Ryzyko kredytowe w tym koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych (wg wartości bilansowej brutto) w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 10%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30 %;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie określonym w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 3) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie na poziomie określonym w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie określonym w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 3) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe na poziomie określonym w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej ekspozycji,
- 2) ryzyka portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od kwoty ekspozycji kredytowej i prawdopodobieństwa braku jej spłaty. Ryzyko portfela kredytowego zależy od:

- 1) ryzyka pojedynczych ekspozycji i powiązań między pojedynczymi kredytobiorcami - im mniejsza jest ta wzajemna zależność, tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych kredytów;
- 2) ryzyka zaangażowania w tę samą branżę gospodarki lub wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami;
- 3) ryzyka zaangażowania zabezpieczonego tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonego przez tego samego dostawcę zabezpieczenia;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe.

Na proces zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji składa się:

- 1) w ramach operacyjnego zarządzania ryzykiem:
 - a) pozyskanie klienta i zgromadzenie dokumentacji do wniosku kredytowego,
 - b) podjęcie decyzji kredytowej, zawarcie umowy i uruchomienie kredytu;
- 2) w ramach identyfikacji ryzyka w związku z udzieleniem kredytu:
 - a) ocena zdolności kredytowej i jakości zaproponowanego zabezpieczenia,
 - b) wydanie propozycji podjęcia decyzji kredytowej;
- 3) w ramach pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego:
 - a) badanie terminowości spłat zaangażowań klientów wobec Banku,
 - b) ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami,
 - c) wycena ekspozycji kredytowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków poprzez utworzenie rezerw celowych dla ekspozycji zaliczonych do wyższej niż „normalna” kategorii ryzyka,
 - d) badanie przestrzegania limitów jednostkowych na ekspozycje kredytowe,
 - e) ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń.

W ramach funkcjonowania mechanizmów kontrolnych Bank:

- 1) stosuje standardy kredytowe przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,

- 2) ogranicza wysokość kredytu poprzez ustalone limity zaangażowań,
- 3) stosuje odpowiedni podział kompetencji w podejmowaniu decyzji kredytowych.

Na proces zarządzania ryzykiem portfela kredytowego składa się:

- 1) opracowanie polityki kredytowej Banku,
- 2) ustalenie pożądanej struktury portfela kredytowego,
- 3) zapewnienie odpowiedniego poziomu dywersyfikacji ryzyka kredytowego,
- 4) wprowadzanie mechanizmów ograniczających ryzyko kredytowe w tych obszarach, w których posiadanie przez Bank nadmiernych koncentracji (podmiotowych, branżowych) wynika ze specyfiki prowadzonej działalności,
- 5) identyfikacja i pomiar ryzyka poprzez:
 - a) ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - b) ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
 - c) ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
 - d) ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
 - e) ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń,
 - f) monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
 - g) analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
 - h) analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
 - i) ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
 - j) przeprowadzaniu testów warunków skrajnych;
- 6) monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów,
- 7) monitorowanie skuteczności działań windykacyjnych oraz restrukturyzacyjnych,
- 8) ustalenie adekwatnego do potrzeb systemu informacji zarządczej,
- 9) stosowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - a) opracowanie i przyjęcie do stosowania procedur służących zarządzaniu ryzykiem wynikającym z określonych portfeli kredytowych, w tym dotyczących:
 - zarządzania ryzykiem koncentracji,
 - zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - zarządzania ryzykiem ekspozycji detalicznych,
 - b) stosowanie limitów koncentracji zaangażowań,
 - c) badanie stopnia przestrzegania wprowadzonych limitów i standardów postępowania (funkcja kontroli).

Kluczowymi obszarami zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych według Banku są:

- 1) Badanie ilościowe i jakościowe zdolności kredytowej w oparciu o wiarygodne dane z wykorzystaniem dostępnych baz informacji w oparciu o zatwierdzone przez Zarząd metodyki,
- 2) Systematyczny przegląd metodyk badania zdolności kredytowej,
- 3) Wyznaczenie i monitorowanie poziomu wskaźnika Dtl,
- 4) Ustalenie i przestrzeganie limitów,
- 5) Monitorowanie jakości portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 6) Prowadzenie skutecznego procesu upominawczego jak i procesu dochodzenia należności Banku na drodze postępowania windykacyjnego.

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje następujące kluczowe obszary:

- 1) Analizę skuteczności zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem hipoteki na nieruchomości w ramach zarządzania ryzykiem rezydualnym. Prezentowanie wyników analiz Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej zgodnie z Procedurą informacji dla Zarządu i Procedurą informacji dla Rady Nadzorczej,
- 2) Ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje kredytowe związane z finansowaniem nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie,
- 3) Monitoring ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń zgodnie z Procedurą monitoringu kredytowego i Procedurą wyceny i monitoringu zabezpieczeń oraz rynkowych cen nieruchomości,
- 4) Analizę struktury długoterminowych aktywów i pasywów Banku, zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem płynności,
- 5) Monitoring zmian zachodzących na rynku nieruchomości,
- 6) Ocenę wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka Banku,

7) Wyznaczenie i monitorowanie wskaźnika LtV.

Za obszar ryzyka kredytowego w Banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad monitoringiem portfelowego ryzyka kredytowego i monitoringiem pojedynczej ekspozycji oraz restrukturyzacją i windykacją, któremu podlega Zespół Monitoringu Ryzyka Kredytowego, Restrukturyzacji i Windykacji,
- 2) Wiceprezes ds. Handlowych w zakresie nadzoru nad działalnością handlową (sprzedażą kredytów), któremu podlega Wydział Obsługi Klienta Biznesowego i Wydział Obsługi Klienta Prywatnego,
- 3) Wiceprezes ds. Finansowych w zakresie nadzoru nad analizami wniosków kredytowych, któremu podlega Zespół Analiz Kredytowych.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym detalicznymi ekspozycjami kredytowymi i ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie oraz ryzykiem koncentracji w Banku uczestniczą:
Rada Nadzorcza:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku,
- 2) zatwierdza cele strategiczne w tym apetyt na ryzyko w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, zawarte w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem,
- 3) udziela zgody na udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi Zarządu albo Członkowi Rady Nadzorczej Banku, o której mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe oraz art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze.

Zarząd:

- 1) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 2) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 1),
- 3) odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 4) podejmuje decyzje kredytowe,
- 5) akceptuje ustalenia/wyniki procesu monitoringu ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami procedury dotyczącej klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków.

Komitet Zarządzania Ryzykami:

- 1) opiniuje metody pomiaru i oceny portfelowego ryzyka kredytowego,
- 2) opiniuje poziom limitów dla portfelowego ryzyka kredytowego,
- 3) ocenia poziom portfelowego ryzyka kredytowego występującego w Banku i przygotowuje rekomendacje dla Zarządu.

Zespół Monitoringu Ryzyka Kredytowego, Restrukturyzacji i Windykacji wykonuje w szczególności, zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowywaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu,
- 2) zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
- 3) opracowywaniem i aktualizowaniem zasad oceny wartości zabezpieczeń,
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów,
- 5) dokonywaniem pomiaru ryzyka,
- 6) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 7) badaniem terminowości spłat kredytów,
- 8) badaniem sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- 9) badaniem adekwatności przyjętych zabezpieczeń,
- 10) prowadzeniem postępowań restrukturyzacyjnych i ugodowych oraz windykacji.

Zespół Analiz Kredytowych wykonuje zadania związane z:

- 1) analizą wniosków kredytowych, w tym oceną zdolności kredytowej i oceną adekwatności proponowanego zabezpieczenia,
- 2) przygotowaniem propozycji decyzji kredytowej.

Wydział Obsługi Klientów Biznesowych i Wydział Obsługi Klientów Prywatnych wykonują zadania związane z:

- 1) pozyskiwaniem klientów,
- 2) gromadzeniem dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt,
- 3) weryfikacją danych o klientach,
- 4) przygotowaniem umów kredytowych,
- 5) uruchamianiem kredytów,
- 6) bieżącym kontaktem z klientem.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Zadania związane z zarządzaniem płynnością krótkoterminową realizuje komórka zarządzająca „wolnymi środkami” w Banku.

W ramach zarządzania płynnością dzienną Bank wyróżnia:

- 1) zarządzanie stanem gotówki w kasach i skarbcu;
- 2) zarządzanie stanem środków na rachunku bieżącym Banku.
3. Zadania realizowane przez komórkę zarządzania „wolnymi środkami” dotyczą kształtowania poziomu płynności średnio i długoterminowej w przypadkach, w których dotyczą lokowania nadwyżek środków w instrumenty o terminach płatności powyżej 30 dni.

Bank nie stosuje w pełni – wskazanych w Rekomendacji P – wszystkich elementów zarządzania płynnością śróddzienną, gdyż w ciągu dnia operacyjnego Bank Zrzeszający realizuje wszystkie operacje bezgotówkowe uznające i obciążające rachunek bieżący Banku niezależnie od kwoty salda środków znajdujących się na rachunku bieżącym.

W ramach zarządzania płynnością śróddzienną Bank monitoruje w ciągu dnia stan środków na rachunku bieżącym oraz uznania i obciążenia tego rachunku w celu zapewnienia prawidłowego poziomu płynności dziennej.

Na proces zarządzania płynnością średnio i długoterminową głównie składają się:

- 1) lokowanie nadwyżek środków przez komórkę zarządzającą na okresy płatności dłuższe od 30 dni;
- 2) podejmowane przez Zarząd Banku decyzje dotyczące charakterystyki poszczególnych produktów kredytowych i depozytowych w zakresie terminów płatności tych produktów;
- 3) podejmowane przez Zarząd Banku decyzje dotyczące inwestycji kapitałowych lub dotyczące zakupu składników majątku trwałego;
- 4) pomiar płynności średnio- i długoterminowej.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
- 4) zatwierdza scenariuszowe plany awaryjne płynności.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, które wchodzi w skład Komitetu Zarządzania Ryzykami;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- 1) opiniuje niniejszą procedurę;
- 2) opiniuje poziom limitów;
- 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 4) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;

5) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

Osoba na stanowisku ds. sprawozdawczości i ryzyk bankowych – będąca komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega członkowi Zarządu - Wiceprezes ds. Finansowych, wykonująca zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 4) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 5) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
- 6) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 7) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
- 8) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
- 9) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 10) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Kierownik Zespołu Rachunkowo-Finansowego – będący komórką zarządzającą „wolnymi środkami”, która podlega członkowi Zarządu - Wiceprezes ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

Główny Księgowy wykonuje zadania związane z kontrolowaniem ryzyka płynności w banku, w tym:

- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku odpowiada Członek Zarządu wyznaczony przez Zarząd.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku,
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem,
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2,
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka stopy procentowej na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą,
- 5) podejmuje decyzje w zakresie ustalania oprocentowania oferowanych produktów bankowych.

Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- 1) opiniuje procedurę Zasad Zarządzania Ryzykiem Stopy procentowej,
- 2) opiniuje poziom limitów.

- 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku;
- 4) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka stopy procentowej Banku;
- 5) ocenia poziom ryzyka stopy procentowej Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi;
- 6) składa propozycje zmian poziomu stóp procentowych Banku lub rodzaju stóp referencyjnych.

Osoba na stanowisku ds. sprawozdawczości i ryzyk bankowych – będąca komórką monitorującą ryzyko stopy procentowej, która podlega członkowi Zarządu - Wiceprezesowi ds. Finansowych, wykonuje zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz poziomu limitów;
- 2) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 4) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
- 5) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka stopy procentowej;
- 6) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 7) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej;
- 8) sporządzaniem raportów dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej.

Kierownik Zespołu Rachunkowo – Finansowego będący komórką zarządzającą ryzykiem stopy procentowej, wykonujący zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowywania nadwyżek środków Banku.

Ryzyko walutowe

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka walutowego jest:

- 1) obsługa Klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych
- 2) zapewnienie klientom kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego,
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

„Zasady zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie” uwzględniają ustalenia zawarte w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie”, obejmują całością zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem walutowym w Banku, w tym z identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka walutowego, wyznaczaniem limitów i raportowaniem poziomu zaangażowania Banku w działalność walutową.

Bank definiuje ryzyko walutowe jako niebezpieczeństwo wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy.

Ryzyko walutowe może generować również ryzyko utraty wartości aktywów lub ryzyko wzrostu zobowiązań. Bank prowadzi działalność walutową w następujących walutach obcych: euro (EUR), dolar amerykański (USD); funt szterling (GBP).

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza - która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem walutowym w Banku,
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem walutowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem,
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka na jakie narażony jest Bank.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem walutowym,
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2,
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka walutowego na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.

Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- 1) opiniuje niniejszą procedurę,
- 2) opiniuje poziom limitów,
- 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem walutowym Banku,
- 4) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka walutowego Banku,
- 5) ocenia poziom ryzyka walutowego Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka,
- 6) składa propozycje zmian poziomu kursów Banku.

Osoba na stanowisku ds. sprawozdawczości i ryzyk bankowych – będący komórką monitorującą ryzyko walutowe, która podlega członkowi Zarządu- Wiceprezesowi ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka walutowego oraz poziomu limitów,
- 2) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów,
- 4) wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku,
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych,
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka walutowego,
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów,
- 8) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko walutowe,
- 9) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych w zakresie poziomu kursów walutowych oraz badaniem scenariuszy skrajnych warunków,
- 10) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 11) archiwizowaniem tabel kursów walutowych.

Kierownika Zespołu Obsługi Klienta Biznesowego – będąca komórką zarządzającą ryzykiem walutowym, która podlega członkowi Zarządu – Wiceprezesowi ds. Handlowych, wykonująca zadania związane z:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym,
- 2) zarządzanie rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku Zrzeszającym,
- 3) obsługę transakcji walutowych,
- 4) przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego,
- 5) lokowanie nadwyżek środków walutowych,
- 6) utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami,
- 7) ustalanie kursów walut (tabele kursowe),
- 8) ustalanie kursów negocjowanych (indywidualnych),
- 9) przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.

Komórka księgową odpowiada za ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji walutowych.

Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku,
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko),

- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje,
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego,
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko operacyjne w Banku rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych; definicja ta obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie uwzględnia ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego.

Ryzyko operacyjne obejmuje swoim zasięgiem:

- 1) ryzyko technologiczne i techniczne - ryzyko zakłóceń działalności podmiotu w skutek zaburzeń pracy systemów teleinformatycznych i informacyjnych,
- 2) ryzyko outsourcingu - ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania Banku, jego majątku lub pracowników,
- 3) ryzyka nadużyć i defraudacji - ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę podmiotu przez jego pracowników lub osoby trzecie,
- 4) ryzyko prania pieniędzy - ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzonego przez Klientów Banku, jego pośredników lub pracowników,
- 5) ryzyko bezpieczeństwa - ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji,
- 6) ryzyko utrzymania ciągłości działania - ryzyko braku możliwości prowadzenia przez Bank działalności lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych związanych z klęskami żywiołowymi,
- 7) ryzyko prawne - ryzyko poniesienia strat w skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich stabilności oraz zgodności z przepisami prawa,
- 8) ryzyko produktu - ryzyko związane ze sprzedażą produktów i ewentualnymi skargami ze strony Klientów Banku,
- 9) ryzyko modeli – potencjalna strata jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu modeli.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje:

- 1) wszystkie obszary działalności Banku, w tym również zlecenie czynności na zewnątrz;
- 2) identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka operacyjnego z wykorzystaniem narzędzia samooceny ryzyka operacyjnego w realizowanych procesach,
- 3) monitorowanie i kontrolowanie poziomu ryzyka operacyjnego poprzez system raportowania zdarzeń i strat operacyjnych, monitorowanie stopnia realizacji KRI, w tym wartości progowych w zakresie strat dotyczących rodzajów zdarzeń ryzyka operacyjnego, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 4) akceptowanie poziomu ryzyka bądź w uzasadnionych przypadkach podejmowanie działań ograniczających ryzyko.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) Identyfikacja i ewidencja zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 2) Ocena ryzyka,
- 3) Monitorowanie ryzyka,
- 4) Raportowanie ryzyka,
- 5) Utworzenie bazy danych o zdarzeniach i stratach,
- 6) Kontrola poziomu ryzyka,
- 7) Pomiar ryzyka.

Profil ryzyka określany jest na podstawie danych zebranych w procesie identyfikacji i oceny zdarzeń operacyjnych z wszystkich komórek organizacyjnych Banku oraz po dokonaniu analizy i oceny tych danych przez osobę na stanowisku sprawozdawczości i ryzyk bankowych i po zaopiniowaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami, min. w następującym zakresie:

- 1) Struktury ryzyka (rodzaj zaistniałych zdarzeń, czynniki generujące ryzyko),
- 2) Obszarów powstawania zagrożeń (w procesach, w poszczególnych liniach biznesowych i innych zakresach działania Banku),
- 3) Skali zagrożeń i strat,
- 4) Poziomu ryzyka,
- 5) Tworzenia planów awaryjnych zachowania ciągłości działania.

Zgodnie z Uchwałą KNF szczegółowej analizie w Banku poddawane są zdarzenia charakteryzujące się niską częstością, a wysoką dotkliwością. Zdarzenia, które dotychczas nie wystąpiły w Banku, a mogły by wystąpić

są typowane i ujmowane w mapie ryzyka oraz procesie tworzenia planu ciągłości działania i podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd w postaci tzw. samooceny.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się głównie do:

- 1) struktury organizacyjnej Banku oraz jej adekwatności do realizacji strategicznych celów Banku,
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników Banku,
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb Banku,
- 4) zatrudniania, bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 5) przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji,
- 6) ubezpieczeń oraz odszkodowań,
- 7) zapobiegania działalności przestępczej pracowników, klientów oraz innych osób na szkodę Banku,
- 8) zgodności działań Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 9) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne, jak i elektroniczne) wykorzystywanych przez Bank,
- 10) bezpieczeństwa fizycznego oraz systemów teleinformatycznych Banku,
- 11) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania Banku,
- 12) zdarzeń, których skutki dotyczą Bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą,
- 13) usług świadczonych w ramach współpracy Banku z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku oraz innych umów,
- 14) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej Banku w relacji do ponoszonego ryzyka,
- 15) nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględnia:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne,
- 2) realizowane procesy biznesowe,
- 3) rozproszenie geograficzne jednostek organizacyjnych Banku,
- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji,
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych,
- 6) posiadane mechanizmy kontroli i ochrony.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- 1) zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności Banku, w procesach wewnętrznych oraz systemach przy zastosowaniu instrumentów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka,
- 2) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu,
- 3) likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- 4) rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych wykorzystując wspomagające narzędzia informatyczne.

Rada Nadzorcza i Zarząd odpowiadają za stworzenia kultury organizacyjnej, w której nacisk kładzie się na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania przez pracowników Banku.

Rada Nadzorcza:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny realizacji założeń Strategii oraz Zasad, co najmniej raz w roku, a w razie potrzeby nakazuje Zarządowi dokonanie rewizji tych regulacji,
- 2) zapewnia, że Zarząd posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji Strategii, w tym również weryfikuje kompetencje Zarządu w tym zakresie,
- 3) jest świadoma profilu ryzyka operacyjnego występującego w Banku, ponieważ regularnie zapoznaje się z syntetyczną informacją, którą otrzymuje od Zarządu,
- 4) zaznajamia się z wykazem procesów zaklasyfikowanych jako procesy kluczowe z punktu widzenia realizacji strategii biznesowej i zarządzania ryzykiem,
- 5) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego weryfikuje wprowadzone rozwiązania organizacyjne i proceduralne mające na celu ograniczenie występowania konfliktu interesów i powiązań personalnych, na podstawie otrzymywanych informacji,
- 6) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego nadzoruje funkcjonowanie obszarów technologii informatycznej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności zapoznaje się z wynikami testów, przeprowadzonych w obszarze zarządzania ciągłością działania, które uwzględniają informacje o terminowości i skuteczności podejmowanych działań naprawczych.

Zarząd:

- 1) odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

- 2) odpowiada za opracowanie i wdrożenie pisemnych regulacji - Strategii i Zasad oraz ich regularne przeglądy,
- 3) odpowiada za właściwe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w związku z czym ocenia czy system ten jest adekwatny do profilu ryzyka operacyjnego na bazie otrzymywanych informacji,
- 4) odpowiada za realizację procesu kontroli ryzyka operacyjnego nadzorując zakres i częstotliwość kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia jej adekwatności do profilu ryzyka operacyjnego Banku,
- 5) zapewnia odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne oraz zasoby odpowiadające bieżącym i przyszłym wymaganiom Banku, w tym właściwą współpracę pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za obszar technologii informacyjnej, strategię działania Banku, bezpieczeństwo, ciągłość działania, zarządzanie ryzykiem operacyjnym, zarządzanie procesami, zarządzanie projektami oraz kontrole wewnętrzne,
- 6) zapewnia rozwiązania organizacyjne i procedury, które pozwalają na ograniczenie występowania konfliktu interesów i powiązań personalnych,
- 7) zapewnia poprawność i efektywność zarządzania w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, otrzymuje również stosowne raporty z tych obszarów,
- 8) okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank,
- 9) odbywa szkolenia z zakresu ryzyk istotnych zidentyfikowanych w Banku,
- 10) zaznajamia się z okresową informacją w zakresie ryzyka operacyjnego, zgodnie z wdrożonym w Banku SI2.

Zasady systemu informacji zarządczej są szczegółowo opisane w:

- 1) „Procedurze informacji dla Zarządu Banku Spółdzielczego w Dzierżoniowie”
- 2) „Procedurze informacji dla Rady Nadzorczej Spółdzielczego w Dzierżoniowie”

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem operacyjnym Zarząd powołuje Komitet Zarządzania Ryzykami. (KZR)

KZR pełni funkcje analityczne, doradcze i wspomagające w stosunku do Zarządu w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.

KZR jest odpowiedzialny za ograniczanie ryzyka operacyjnego, w szczególności poprzez:

- 1) inicjowanie oraz koordynowanie działania w zakresie identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- 2) nadzorowanie działań zmierzających do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie.

KZR analizuje i ocenia zawartość otrzymanych informacji, a w przypadku podwyższonego poziomu ryzyka formułuje rekomendacje dla Zarządu, niezbędne do prawidłowego zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

Zarząd może określić dodatkowe kompetencje Komitetu Zarządzania Ryzykami.

Osoba na stanowisku sprawozdawczości i ryzyk bankowych odpowiada za:

- 1) opracowanie i wdrożenie wewnętrznych metod oceny ryzyka operacyjnego;
- 2) określenie (w miarę potrzeb) jednolitego wzoru arkusza służącego do dokonania samooceny ryzyka operacyjnego;
- 3) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku;
- 4) gromadzenie danych o zidentyfikowanym ryzyku;
- 5) gromadzenie danych i raportów o zdarzeniach i stratach operacyjnych;
- 6) analizę, monitorowanie i raportowanie KRI;

Ponadto Osoba na stanowisku sprawozdawczości i ryzyk bankowych w ramach swoich obowiązków:

- 1) przygotowuje raporty z zakresu ryzyka operacyjnego dla Zarządu, Rady Nadzorczej, KZR;
- 2) wspomaga jednostki organizacyjne Banku w organizowaniu procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 3) monitoruje przepisy zewnętrzne związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;
- 4) czuwa nad aktualizacją regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku.

Pracownicy Banku w zakresie wykonywanych zadań:

- 1) identyfikują ryzyko operacyjne powstające we wszystkich produktach, procesach wewnętrznych oraz systemach występujących w danej komórce/ jednostce organizacyjnej Banku,
- 2) identyfikują i oceniają skutki zdarzeń operacyjnych,
- 3) przestrzegają limitów w zakresie wykonywanych zadań,
- 4) przestrzegają uregulowań zawartych w planach utrzymania ciągłości działania,
- 5) raportują zdarzenia ryzyka operacyjnego,

- 6) podejmują działania zmierzające do ograniczenia ryzyka operacyjnego w ramach nadzorowanych produktów, procesów i systemów.

Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie:
 - a. łączny współczynnik kapitałowy: w 2018 – 13,875%, od 2019 – 14,5%,
 - b. Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynnika są powiększane o bufor antycykliczny: (wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0%; wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez MF w drodze Rozporządzenia).
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie:
 - a. współczynnik kapitału Tier I: w 2018 – 10,875%, od 2019 – 11,5%,
 - b. Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynnika są powiększane o bufor antycykliczny: (wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0%; wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez MF w drodze Rozporządzenia).
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie:
 - a. współczynnik kapitału podstawowego Tier I: w 2018 – 9,375%, od 2019 – 10%,
 - b. Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynnika są powiększane o bufor antycykliczny: (wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0%; wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez MF w drodze Rozporządzenia).
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 59%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 13,56%;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 90% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 2% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 70% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3), 4) i 5);
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 13) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

Organizacja procesu zarządzania i planowania kapitałowego

Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza procedury wewnętrzne Banku dotyczące procesu zarządzania i planowania kapitałowego, w tym szacowania kapitału wewnętrznego,
- 2) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania decyzji ze strategią zarządzania i planowania kapitałowego,
- 3) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie zarządzania kapitałowego są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego,
- 2) wprowadza podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym,

- 3) przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresową informację na temat wielkości funduszy własnych oraz wielkości wymogów kapitałowych przypadających na istotne rodzaje ryzyka,
- 4) podejmuje czynności mające na celu zapewnienie odpowiedniej wielkości funduszy własnych do skali działania Banku i ponoszonego ryzyka.

Komitet Zarządzania Ryzykami:

- 1) ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego,
- 2) ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych,
- 3) opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych,

Komórka monitorowania ryzyka:

- 1) opracowuje informację zarządczą z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego;
- 2) opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 3) opracowuje informację zarządczą z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych;
- 4) opracowuje informację zarządczą z zakresu dźwigni finansowej;
- 5) opracowuje informację zarządczą z zakresu MREL;
- 6) monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;
- 7) gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku;
- 8) monitoruje poziom adekwatności kapitałowej;
- 9) wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
- 10) wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku;
- 11) wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku.

Ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka braku zgodności jest

- 1) efektywne eliminowanie przypadków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania,
- 2) podejmowanie skutecznych działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności,
- 3) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- 4) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez Klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec Klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację ryzyka,
- 2) ocenę ryzyka,
- 3) kontrolę ryzyka,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie.

Skutkami naruszeń w zakresie ryzyka braku zgodności mogą być:

- 1) wystąpienie sankcji prawnych bądź regulaminowych,
- 2) materialne straty finansowe,
- 3) naruszenie lub utrata reputacji Banku.

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania procesu zapewnienia zgodności jest:

- 1) znajomość przepisów prawa wewnętrznego i zewnętrznego oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, standardów rynkowych, a także stanowisk i wytycznych regulatorów,
- 2) dostosowanie działalności Banku do wymogów regulacyjnych.

Monitorowanie oraz dostosowywanie się przez Bank do zmian w przepisach prawa wspierane jest przez:

- 1) Bank Zrzeszający – m.in. w zakresie opracowywania i aktualizowania regulacji wewnętrznych dotyczących produktów i usług bankowych (wzory regulaminów, umów),

- 2) Spółdzielnię – m.in. w zakresie: opracowywania i aktualizowania regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem bankowym, wdrażania w Banku zaleceń wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, przekazywania alertów prawnych.

Ryzyko braku zgodności zostało przez Bank zidentyfikowane jako ryzyko trudno mierzalne. Z uwagi na fakt, iż incydenty compliance w znacznej części mają podobny charakter do zdarzeń ryzyka operacyjnego przez co oba rodzaje ryzyka nakładają się na siebie, Bank przyjmuje, że kapitał wewnętrzny na ryzyko braku zgodności zawiera się w kapitale wewnętrznym na ryzyko operacyjne.

Niezależnie od zapisów procedury „Zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie”, wszyscy pracownicy oraz członkowie organów Banku biorą udział w zapewnieniu działania Banku zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania.

Rada Nadzorcza w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewniania zgodności,
- 2) zatwierdza Zasady Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności, które zawierają również regulamin funkcjonowania jednostki ds. ryzyka braku zgodności i nadzoruje ich przestrzeganie,
- 3) co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o kwartalne raporty jednostki ds. ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej; gdy zidentyfikowana wielkość ryzyka braku zgodności jest wysoka lub krytyczna jednostka ds. ryzyka braku zgodności raportuje ten fakt ww. organom niezwłocznie,
- 4) informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w pkt. 3).

Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i efektywnie działającej jednostki do spraw ryzyka braku zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem,
- 2) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania niniejszych zasad,
- 3) odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
- 4) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu niniejszych zasad podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące.

W Banku funkcję komórki ds. zgodności pełni jednostka ds. ryzyka braku zgodności. Osoba wypełniająca tą funkcję zajmuje w Banku stanowisko Kierownika Zespołu Biura Zarządu

Celem działania jednostki ds. ryzyka braku zgodności jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego postępowania.

- 1) Jednostka ds. ryzyka braku zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.
- 2) Jednostka ds. ryzyka braku zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu.
- 3) Jednostka ds. ryzyka braku zgodności uczestniczy w każdym posiedzeniu Zarządu podczas omawiania zagadnień związanych z systemem kontroli wewnętrznej, zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub kontrolami zewnętrznymi. Ponadto jednostka ds. ryzyka braku zgodności może uczestniczyć w posiedzeniu Zarządu podczas tematów dotyczących: przyjęcia nowej regulacji wewnętrznej, wprowadzenia nowego produktu, przyjęcia odstępstwa od warunków przyjmowania depozytów bądź udzielania kredytów różnych od warunków standardowych, podejmowania decyzji generujących znaczące ryzyko dla Banku.
- 4) Jednostka ds. ryzyka braku zgodności uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu, w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
- 5) Wysokość wynagrodzenia pracownika pełniącego funkcję komórki ds. zgodności jest na poziomie innych osób pełniących kluczowe – kierownicze funkcje, a możliwość premiovania za wypełnianie tej funkcji nie jest powiązana z wykonaniem wyników Banku.
- 6) Zmiana osoby pełniącej funkcję jednostki ds. ryzyka braku zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu.

Kierownik Zespołu Biura Zarządu posiada kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności, aby należycie wykonywać obowiązki. Zobowiązany jest systematycznie podnosić swoje kwalifikacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarząd umożliwia udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.

Jednostka ds. ryzyka braku zgodności ma prawo do kontaktowania się z własnej inicjatywy z każdym pracownikiem i uzyskiwania dostępu do dowolnych dokumentów, czy plików potrzebnych do wykonywania swych obowiązków.

Działanie jednostki ds. ryzyka braku zgodności obejmuje zadania drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej (drugiej linii obrony przed ryzykiem) polegające na zapewnianiu zgodności w działaniu całego Banku.

Do zadań jednostki ds. ryzyka braku zgodności należy:

- 1) prowadzenie rejestru naruszeń compliance;
- 2) sporządzanie na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacji dotyczących stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, zmian w poziomie ryzyka;
- 3) przedstawianie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania w przyszłości;
- 4) bieżące informowanie Zarządu o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance;
- 5) monitorowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa; informowanie pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa;
- 6) opiniowanie nowych produktów lub procesów pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance;
- 7) opiniowanie procedur wewnętrznych lub wzorów umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance (z wyjątkiem wzorów przygotowywanych przez Spółdzielnię lub Bank Zrzeszający);
- 8) opiniowanie materiałów reklamowych Banku (z wyjątkiem materiałów przygotowywanych przez Bank Zrzeszający);
- 9) monitorowanie terminowości i zakresu aktualizacji procedur wewnętrznych;
- 10) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
- 11) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Prezesa Zarządu w wyniku kontroli wewnętrznych;
- 12) projektowanie, wprowadzanie i stosowanie procedur i metodyk zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 13) kształtowanie świadomości istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku;
- 14) przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających.

Sposób przeprowadzania postępowania wyjaśniającego każdorazowo uzgadniany jest z Prezesem Zarządu i uzależniony jest od rodzaju potencjalnych lub stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednostka ds. ryzyka braku zgodności przeprowadza kontrole, w ramach testowania pionowego, w tym zwłaszcza dotyczące przestrzegania przez pracowników obowiązków wynikających z procedury.

Plany kontroli wynikają przede wszystkim z funkcjonującej w Banku matrycy funkcji kontroli.

Niezależnie od kontroli wynikających z matrycy funkcji kontroli, jednostka ds. ryzyka braku zgodności sporządza roczne plany działań i przeprowadza kontrole z tematów nie objętych matrycą.

7. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje wyznaczona komórka w Banku, która na dzień 31.12.2018 roku obejmowała swoim zakresem działania monitorowania następujących ryzyk:

- 1) Ryzyko kredytowe,
- 2) Ryzyko płynności finansowej,
- 3) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 4) Ryzyko rynkowe,
- 5) Ryzyko operacyjne,
- 6) Ryzyko koncentracji zaangażowań.

- 7) Ryzyko wyniku finansowego,
 - 8) Ryzyko kapitałowe.
8. W stosunku do ryzyk objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz opracowany system raportowania.

Ryzyko kredytowe

Istotnym elementem ograniczania ryzyka kredytowego jest prawidłowo przeprowadzona ocena zdolności kredytowej.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego określa się parametry pozwalające na ocenę zdolności kredytowej klienta.

Równoległe z oceną zdolności kredytowej klienta przeprowadzana jest analiza jakości i adekwatności proponowanych zabezpieczeń spłaty kredytu.

Posiadanie zdolności kredytowej przez klienta nie zobowiązuje Banku do udzielenia kredytu.

Parametry pozwalające na ocenę zdolności kredytowej i metodyki jej badania zawarte są w szczegółowych instrukcjach dotyczących oceny zdolności kredytowej dla poszczególnych rodzajów klientów oraz określonych produktów.

Bank dokonuje weryfikacji klienta w:

- 1) wewnętrznych bazach danych;
- 2) Biurze Informacji Kredytowej S.A. (BIK);
- 3) Krajowym Rejestrze Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A. (KRD);
- 4) Biurze Informacji Gospodarczej InfoMonitor S.A..

Identyfikując ryzyko związane z klientem uwzględniasz powiązania, które zdefiniowano w obowiązujących w Banku Zasadach zarządzania ryzykiem koncentracji.

Bank mierzy i monitoruje poziom ryzyka związanego z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi w okresach kwartalnych, ze szczególnym uwzględnieniem wielkości łącznej ekspozycji Banku wobec klienta detalicznego, specyfiki produktowej ekspozycji kredytowej, przyjętych zabezpieczeń, jakości portfela.

Bank mierzy i monitoruje poziom ryzyka związanego z ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie w okresach kwartalnych, ze szczególnym uwzględnieniem wielkości łącznej ekspozycji Banku wobec tych ekspozycji, rodzaju klienta, celu kredytowania, rodzaju nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, jakości portfela.

Raporty z zakresu ryzyka kredytowego pozwalają Bankowi na:

- 1) ocenę profilu ryzyka kredytowego;
- 2) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 3) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka kredytowego;
- 4) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 5) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka;
- 6) kontrolowanie wyników procesu dochodzenia roszczeń z tytułu zabezpieczenia spłaty kredytu.

W celu zapewnienia odpowiedniej efektywności przekazywanej informacji zarządczej zakres poszczególnych raportów oraz ich częstotliwość zostały dostosowane do odbiorców informacji oraz do celów, którym mają służyć.

Szczegółowy tryb funkcjonowania systemu informacji zarządczej został określony w obowiązujących w Banku regulacjach wewnętrznych w tym zakresie.

Ryzyko płynności

Bank ocenia poziom ryzyka płynności, wynikający z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych poprzez:

- 1) ocenę struktury, trendów i stabilności źródeł finansowania działalności Banku;
- 2) ocenę relacji pomiędzy terminami płatności aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych;
- 3) ocenę wpływu zobowiązań pozabilansowych udzielonych na poziom płynności;
- 4) analizę wskaźników;
- 5) ocenę wyników testów warunków skrajnych;
- 6) ocenę poziomu płynności długoterminowej.

W ramach analiz dotyczących stabilności źródeł finansowania dokonywane są:

- 1) wyznaczanie osadu na depozytach;

- 2) pomiar stopnia uzależnienia Banku od środków pochodzących od jednego deponenta (koncentracje depozytowe) oraz od dużych depozytów;
 - 3) pomiar stopnia uzależnienia Banku od środków pochodzących od osób wewnętrznych;
 - 4) pomiar poziomu zrywalności depozytów.
- Kredyty i pożyczki z Banku Zrzeszającego z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku Bank uznaje za stabilne źródło finansowania, bez konieczności dokonywania dodatkowych pomiarów.

Raporty z zakresu ryzyka płynności pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania;
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych;
- 6) analizy wskaźników płynności;
- 7) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- 8) wyników testów warunków skrajnych;
- 9) stopnia wykorzystania wskaźników wczesnego ostrzeżenia;
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

Ryzyko stopy procentowej

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie pozycje wrażliwe na zmianę stopy procentowej.

W ramach posiadanych przez Bank pozycji zastosowana jest następująca klasyfikacja:

- 1) aktywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
 - a. rachunki bieżące i pomocnicze w Banku Zrzeszającym,
 - b. lokaty w Banku Zrzeszającym,
 - c. dłużne papiery wartościowe,
 - d. kredyty (w związku z definicją pozycji wrażliwych, w ramach kredytów nie są ujmowane kredyty będące w sytuacji zagrożonej i jednocześnie nieobsługiwane)
 - e. pozostałe należności wrażliwe na zmianę stóp procentowych;
- 2) pasywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
 - a. zobowiązania wobec Banku Zrzeszającego (kredyty i lokaty),
 - b. depozyty,
 - c. pozyskane kredyty z innych źródeł niż Bank Zrzeszający,
 - d. pozostałe zobowiązania wrażliwe na zmianę stóp procentowych

Analiza luki przeszacowania stanowi narzędzie, które polega na zestawieniu wszystkich aktywów i pasywów wrażliwych w zdefiniowanych przez Bank przedziałach przeszacowania uwzględniających pierwszy możliwy termin zmiany stóp procentowych; Bank dokonuje tego zestawienia w podziale na poszczególne stawki referencyjne.

Metoda wyniku odsetkowego pozwala na oszacowanie zmian w wyniku odsetkowym dla pozycji o terminach przeszacowania do 12 miesięcy.

Metoda zaktualizowanej wartości ekonomicznej pozwala na ocenę w jakim stopniu zmiana stóp procentowych wpływa na zmianę wartości ekonomicznej Banku. Pomimo, że ta metoda służy głównie do oceny ryzyka dla banków, w których aktywa i pasywa wrażliwe ulegają przeszacowaniu w dłuższych horyzontach czasowych (powyżej 1 roku), to ze względu na wymagania organów nadzorczych Bank również ją stosuje do pomiaru ryzyka.

Bank do analizy wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej stosuje następujące wskaźniki:

- 1) dotyczące struktury aktywów/pasywów wrażliwych:
 - a) udział aktywów wrażliwych w sumie bilansowej,

- b) udział pasywów wrażliwych w sumie bilansowej,
- c) udział aktywów wrażliwych o stałej stopie procentowej w aktywach wrażliwych,
- d) udział pasywów wrażliwych o stałej stopie procentowej w pasywach wrażliwych,
- e) udział aktywów wrażliwych o poszczególnych stopach bazowych w aktywach wrażliwych,
- f) udział pasywów wrażliwych o poszczególnych stopach bazowych w pasywach wrażliwych;

Bank mierzy ryzyko przeszacowania w oparciu o metodę wyniku odsetkowego przy założeniu że:

- 1) stopy procentowe wszystkich aktywów i pasywów w każdym przedziale przeszacowania zmieniają się o taką samą wielkość wynoszącą 100p.b.;
- 2) struktura bilansu i terminów przeszacowania na datę analizy nie zmienia się w przyszłości.

Bank mierzy ryzyko bazowe w oparciu o metodę wyniku odsetkowego uwzględniając niedoskonałe powiązanie zmian stóp referencyjnych. Miarą niedoskonałości zmian stóp referencyjnych jest współczynnik korelacji. Podstawą przyjętą do określenia poziomu ryzyka bazowego jest założenie, że stawki WIBID / WIBOR oraz stawki Banku zmieniają się przede wszystkim w wyniku zmian stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego.

W zakresie zbadania korelacji ryzyka stopy procentowej z innymi rodzajami ryzyka Bank dokonuje następujących pomiarów:

- 1) wpływu ryzyka kredytowego na ryzyko stopy procentowej;
- 2) wpływu ryzyka płynności na ryzyko stopy procentowej.

Raporty z zakresu ryzyka stopy procentowej pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka stopy procentowej,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka stopy procentowej zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko stopy procentowej,
- 2) stopnia niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na ryzyka stopy procentowej w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 3) poziomu ryzyka przeszacowania,
- 4) poziomu ryzyka bazowego,
- 5) analizy wskaźników
- 6) powiązań z innymi rodzajami ryzyka,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

Raporty z zakresu ryzyka stopy procentowej dla Zarządu sporządzane są w okresach miesięcznych, a dla Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych.

Ryzyko walutowe

W rachunku pozycji walutowych Banku wyznaczane są:

- 1) pozycje netto dla każdej waluty obcej oddzielnie,
- 2) całkowita pozycja walutowa Banku.

Obliczanie pozycji netto w poszczególnej walucie obcej polega na obliczeniu bezwzględnej wartości z różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pierwotnych pozycji bilansowych, pozabilansowych i indeksowanych w danej walucie, przy czym wartość tę oznacza się jako pozycję:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia,
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna,
- 3) domkniętą – gdy różnica wynosi zero.

Całkowitą pozycję walutową Banku oblicza się jako sumę długich lub sumę krótkich pozycji walutowych indywidualnych dla poszczególnych walut, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa co do wartości bezwzględnej; w przypadku, gdy powyższe sumy są równe co do wartości bezwzględnej, pozycja całkowita jest sumą długich pozycji walutowych.

Salda uwzględniane w rachunku pozycji walutowych wyrażone są w wartości bilansowej po ich przeliczeniu według średniego kursu NBP z dnia sprawozdawczego dla:

- 1) aktywów walutowych: walutowe rachunki, rachunki dotyczące transakcji gotówkowych, środki w kasie i w skarbcu, rachunki lokat terminowych, kredyty walutowe udzielone, inne;

- 2) pasywów walutowych: środki walutowe zdeponowane w Banku przez klientów, kredyty pozyskane przez Bank z linii kredytowych, inne.

Na podstawie danych księgowych wyliczane są i monitorowane:

- 1) pozycje dla poszczególnych walut,
- 2) całkowita pozycja walutowa Banku,
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego.

Elementem wspierającym ocenę poziomu ryzyka walutowego, pozwalającym na obserwację skali i trendów ryzyka jest analiza podstawowych wskaźników z zakresu oceny ryzyka walutowego.

Bank do analizy stosuje następujące wskaźniki:

- 1) udział łącznej kwoty aktywów walutowych w aktywach ogółem,
- 2) udział łącznej kwoty aktywów walutowych w poszczególnych walutach w aktywach ogółem,
- 3) udział łącznej kwoty pasywów walutowych w aktywach ogółem,
- 4) udział łącznej kwoty pasywów walutowych w poszczególnych walutach w aktywach ogółem,
- 5) udział pozycji dla poszczególnych walut w funduszach własnych,
- 6) udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych.

Raporty z zakresu ryzyka walutowego pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka walutowego,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka walutowego zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko walutowe,
- 2) wielkości pozycji walutowych,
- 3) wpływu zmiany kursów walutowych na wynik finansowy Banku,
- 4) analizy wskaźników,
- 5) wyników testów warunków skrajnych,
- 6) stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany z wykorzystaniem:

- 1) wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
- 2) wyników kontroli wewnętrznej,
- 3) wyników audytu wewnętrznego,
- 4) zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych.

Przewidywanie skutków zdarzeń operacyjnych polega w szczególności na:

- 1) analizie przyczynowo - skutkowej procesów realizowanych w komórce organizacyjnej Banku,
- 2) planowaniu działalności z uwzględnieniem możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych,
- 3) wykorzystaniu i użytkowaniu baz danych o zdarzeniach operacyjnych,
- 4) zarządzaniu projektami uwzględniającymi możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych

W celu zapewnienia odpowiedniej efektywności przekazywanej informacji zarządczej zakres poszczególnych raportów oraz ich częstotliwość zostały dostosowane do odbiorców informacji oraz do celów, którym mają służyć

Identyfikacja ryzyka operacyjnego w Banku obejmuje również ryzyko operacyjne powstające na etapie opracowywania nowych produktów, procesów wdrożeniowych oraz wdrażania systemów.

Ryzyko kapitałowe

Plan kapitałowy Banku sporządzany jest na okres 5 lat, a jego aktualizacja odbywa się w okresach rocznych na kolejne 5 lat; plan kapitałowy na najbliższy rok obrotowy powinien być zgodny z rocznym planem finansowym Banku.

Plan kapitałowy Banku zawiera:

- 1) planowaną strukturę i wielkość funduszy własnych z uwzględnieniem:
 - a. struktury kapitału Tier I,
 - b. struktury kapitału Tier II;
- 2) planowaną wielkość łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko;
- 3) planowane współczynniki kapitałowe uwzględniające zalecenia nadzorcze i bufory kapitałowe:
 - a. kapitału podstawowego Tier I,

- b. kapitału Tier I,
- c. łączny współczynnik kapitałowy.

Realizację planu kapitałowego monitoruje w Banku osoba na stanowisku ds. sprawozdawczości i ryzyk bankowych wraz z oceną realizacji planu finansowego.

Raporty z realizacji planu kapitałowego przedstawiane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Prognozowana wielkość funduszy własnych jest przede wszystkim wynikiem:

- 1) pożądanej skali rozwoju Banku, a co za tym idzie tych rodzajów ryzyka, które absorbują największe potrzeby kapitałowe;
- 2) określonego apetytu na ryzyko;
- 3) założeń ogólnej strategii Banku;
- 4) celów kapitałowych określonych w niniejszej strategii.

Przyjmując poszczególne wielkości wskaźników, determinujących wysokość wypracowywanych wyników finansowych oraz planowany poziom ekspozycji na ryzyko Bank uwzględnia:

- 1) aktualne i historyczne wyniki z pomiaru ryzyka i wymogów kapitałowych;
- 2) aktualną i planowaną sytuację makroekonomiczną;
- 3) uwarunkowania rynku lokalnego;
- 4) wyniki procesu szacowania kapitału wewnętrznego.

Przy konstrukcji planu Bank określa następujące założenia:

- 1) wykorzystywane źródła wzrostu funduszy własnych;
- 2) procentowy, roczny przyrost aktywów ogółem;
- 3) na każdy rok planu, procentowy udział aktywów ważonych ryzykiem w odniesieniu do aktywów ogółem; (Bank wyznacza poziom tego wskaźnika na podstawie danych historycznych i może zaplanować pozostawienie go na historycznym poziomie lub zmniejszenie /zwiększenie w zależności od planowanej zmiany struktury aktywów)
- 4) poziom rentowności aktywów netto (ROA);
- 5) na każdy rok planu, procentowy wskaźnik udziału wyniku będącego podstawą do obliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego w aktywach ogółem; (Bank wyznacza poziom tego wskaźnika na podstawie danych historycznych i może zaplanować pozostawienie go na historycznym poziomie lub zmniejszenie/ zwiększenie w zależności od planowanej zmiany struktury rachunku wyników i planowanej zmiany poziomu aktywów)
- 6) wymóg w zakresie funduszy własnych dla ryzyka walutowego wynosi 0.

Plan kapitałowy na najbliższy rok obrotowy jest uszczegóławiany w rocznych planach finansowych Banku.

Ryzyko braku zgodności

Jednostka ds. ryzyka braku zgodności identyfikuje ryzyko braku zgodności w oparciu o informacje wynikające z:

- 1) rejestru zdarzeń i strat operacyjnych;
- 2) rejestru reklamacji, skarg i wniosków;
- 3) rejestru spraw sądowych;
- 4) informacji dotyczącej braku zgodności w obszarze dotyczącym przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 5) raportów z kontroli sporządzanych w ramach systemu kontroli wewnętrznej;
- 6) protokołów pokontrolnych z przeprowadzonych w Banku kontroli przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
- 7) wyników kontroli wewnętrznych;
- 8) wyników analiz otrzymanych przez bank w ramach procesu BION;
- 9) informacji uzyskanych w ramach Procedury anonimowego zgłaszania naruszeń prawa i standardów etycznych;
- 10) okresowych przeglądów obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych;
- 11) wydanych opinii prawnych i alertów prawnych;
- 12) wykonywanego monitoringu otoczenia prawnego/regulacyjnego;
- 13) niekorzystnych informacji o Banku, które pojawiły się w mediach;
- 14) przeprowadzanych wewnętrznych postępowań wyjaśniających.

Informacje, o których mowa powyżej, które są gromadzone przez inne komórki organizacyjne Banku

i w ramach współpracy udostępniane jednostce ds. ryzyka zgodności.

Raporty z ryzyka braku zgodności zawierają m.in.:

- 1) zidentyfikowane ryzyka braku zgodności wraz z ich oceną oraz rekomendowanymi mechanizmami kontrolowania i ograniczania ryzyka, w tym informacje o profilu ryzyka,
- 2) podsumowanie wszystkich naruszeń compliance, które wystąpiły w okresie objętym raportem.
- 3) ocenę skuteczności rekomendowanych środków naprawczych, które były wydawane na bieżąco lub zawarte w poprzednim raporcie,
- 4) rodzaj i wyniki przeprowadzonych monitoringów i testów zgodności.

Raporty dotyczące ryzyka braku zgodności sporządzane są dla Zarządu i Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych, najpóźniej do 25 dnia roboczego po zakończeniu kwartału.

9. W celu ograniczania ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił rodzaje przyjmowanych zabezpieczeń i szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku.

W przypadkach, o których mowa w art.70 ust.2 pkt1 ustawy Prawo bankowe za szczególną formę zabezpieczenia Bank uważa takie przypadki, w których Bank zapewnił sobie:

- 1) wykonywanie dodatkowych czynności prawnych, zmierzających do wzmocnienia zabezpieczenia, które będą skutkowały dodatkową możliwością dochodzenia roszczeń,
- 2) wpływ na podejmowane u kredytobiorcy decyzje strategiczne,

oraz/ponadto:

- 3) można upłynnić zabezpieczenie po cenach rynkowych, także w przypadku niewypłacalności, upadłości kredytobiorcy,
- 4) wartość zabezpieczenia nie zależy głównie od zdolności kredytowej dłużnika,
- 5) zdolność kredytowa dłużnika nie zależy głównie od przepływu środków pieniężnych generowanego przez zabezpieczenie,

Podstawowe zasady szacowania, weryfikacji i aktualizacji wartości przyjętych zabezpieczeń zostały określone w Procedurze wyceny i monitoringu zabezpieczeń.

W procesie ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów, głównie w celu ograniczania ryzyka prawnego, jak również ryzyka braku zgodności, Bank dokłada szczególnej staranności w konstruowaniu umów z klientem.

W szczególności w umowach z klientem stosuje się zapisy, dotyczące:

- 1) zobowiązania klienta do ubezpieczenia rzeczy objętej zabezpieczeniem według wartości rynkowej i sędowania prawa z tego zabezpieczenia na rzecz Banku,
- 2) zobowiązania klienta do informowania Banku o zmianie lokalizacji rzeczy (ruchomej) przyjętej na zabezpieczenie,
- 3) postępowania w przypadku konieczności zaspokojenia się z nieruchomości, tak aby nie zostały naruszone przepisy dotyczące praw najemców,
- 4) konieczność uzupełnienia przez klienta dokumentacji związanej z zabezpieczeniem zwłaszcza w przypadkach, w których istnieje niebezpieczeństwo zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.

Generalną zasadą jest, że Bank ustanawia zabezpieczenie na nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która jest własnością kredytobiorcy w wyjątkowych przypadkach Bank może ustanowić zabezpieczenie na nieruchomości lub rzeczy niebędącej własnością kredytobiorcy.

Jeżeli zabezpieczenie nie stanowi własności kredytobiorcy Bank może ograniczać ryzyko związane z takimi sytuacjami poprzez m.in.:

- 1) monitorowanie takich sytuacji,
- 2) ustanawianie poziomu limitów wewnętrznych, które odzwierciedlają ten aspekt ryzyka – jeżeli nie są to przypadki jednostkowe,
- 3) ocenę ryzyka prawnego związanego z omawianym rodzajem zabezpieczenia.

Oprócz podstawowej funkcji, jaką spełniają przyjęte w Banku zabezpieczenia, pozwalają one również bezpośrednio zredukować skalę zrealizowanego ryzyka kredytowego:

- 1) Bank wykorzystuje przyjęte zabezpieczenia do pomniejszania podstawy naliczania rezerw celowych zgodnie z zapisami rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zgodnie z wytycznymi Spółdzielni zawartymi w zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Systemie Ochrony SGB.

- 2) ustanowione przez Bank zabezpieczenia mogą stanowić podstawę do zmniejszania kwoty regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe poprzez możliwość stosowania preferencyjnej wagi ryzyka (35%) dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach lub poprzez zastosowanie przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego; szczegółowe wymogi, które muszą spełniać zabezpieczenia dla wymienionych celów zostały określone w obowiązujących w Banku zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

W celu ograniczania ryzyka rezydualnego, występującego w związku ze stosowaniem, wymienionych powyżej, technik redukcji ryzyka kredytowego w Banku prowadzony jest monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

Monitorowanie zabezpieczeń odbywa się w dwóch obszarach:

- 1) w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej,
- 2) w zakresie całości portfela ekspozycji kredytowych lub w stosunku do rodzajów ekspozycji kredytowych.

W zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej Bank monitoruje:

- 1) jakość i wartość przyjmowanych zabezpieczeń przed uruchomieniem kredytu,
- 2) jakość i wartość rynkową zabezpieczeń w trakcie trwania umowy kredytowej,
- 3) wartość zabezpieczenia możliwego do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego,
- 4) wartość wskaźnika LtV,
- 5) terminy umów ubezpieczenia, dopasowanie terminów umów dotyczących zabezpieczeń z terminami umów kredytowych.

Zasady oceny i monitoringu wartości zabezpieczeń, w tym wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji finansujących nieruchomości oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zawarte są w Procedurze wyceny i monitoringu zabezpieczeń w Banku.

W odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych Bank monitoruje:

- 1) sytuację gospodarczą mogącą mieć wpływ na wartość zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zmian cen nieruchomości,
- 2) wskaźniki koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia, zgodnie z Zasadami zarządzania ryzykiem koncentracji,
- 3) wskaźniki jakości kredytów, ze szczególnym uwzględnieniem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) przestrzeganie zasad w zakresie tworzenia rezerw celowych,
- 5) wskaźniki pokrycia ekspozycji kredytowych zagrożonych rezerwami,
- 6) efekty działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych,
- 7) przestrzeganie wewnętrznych regulacji przez pracowników kredytowych w ramach sprawowania

kontroli wewnętrznej.

Bank w ramach monitorowania ryzyka rezydualnego, raz w roku dokonuje przeglądu skuteczności procesu oceny wartości zabezpieczeń, w tym procesu oceny wartości nieruchomości i na tej podstawie dokonuje weryfikacji zapisów Procedury wyceny i monitoringu zabezpieczeń.

Raport określający stopień narażenia Banku na ryzyko rezydualne opiera się na analizie efektywności procesu odzyskiwania należności Banku za pomocą podstawowych zabezpieczeń na podstawie danych za okres ostatnich 5 lat.

W przypadku wzrostu ryzyka wynikającego z mniejszej niż zakładano skuteczności procesu odzyskiwania należności Banku za pomocą zabezpieczeń, Zarząd może podjąć następujące działania:

- 1) Opracowanie wytycznych dla pracowników kredytowych w zakresie zwiększenia wymagań oraz w sprawie dołożenia należytej staranności w zakresie przyjmowanych zabezpieczeń,
- 2) Zaostrzenie wymagań odnośnie przyjmowanych zabezpieczeń, takich jak zwiększenie wartości przyjmowanych zabezpieczeń w stosunku do udzielanych kredytów, zwiększenie wskaźników korygujących wartość zabezpieczeń,
- 3) Ograniczenie akcji kredytowej w całym Banku lub w poszczególnych jednostkach organizacyjnych,
- 4) Zmiana limitów koncentracji przyjmowanych zabezpieczeń,
- 5) Zwiększenie wymagań odnośnie monitoringu zabezpieczeń,
- 6) Zmiana kompetencji decyzyjnych, obowiązujących w Banku,
- 7) Zwiększenie częstotliwości raportowania ryzyka rezydualnego,
- 8) Szkolenia dla pracowników kredytowych,
- 9) Zwiększenie częstotliwości kontroli w obszarach objętych ryzykiem rezydualnym.

10. Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem.
Zarząd oświadcza, że zarządzanie ryzykiem jest dostosowane do skali i profilu prowadzonej działalności Banku i jest na adekwatnym poziomie
11. Ogólny profil ryzyka dostosowany jest do skali i profilu działalności banku i jest zbieżny ze strategią działania.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (na podstawie założeń do planu na 2018 r.)

	Wykonanie 31.12.2018r.	Plan 31.12.2018r.
Suma bilansowa	425 452	401.408
Kredyty ogółem	198 151	177.000
Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie	111 853	92.500,0
Detaliczne ekspozycje kredytowe	18 001	19.000,0
Lokaty międzybankowe	154 400	176.691
Minimum depozytowe	14 891	14.891
Papiery wartościowe	5 938	5.938
Depozyty ogółem	362 194	340.000
Depozyty bieżące	208 285	180.008
Depozyty terminowe	153 909	160.000
Ilość rachunków bieżących	20 413	17.500
Przychody	19 228	16.220
Koszty	14 592	11.688
Zysk brutto	4 636,5	4.531,9
Zysk netto	3 554,8	3.324,9
Wynik z tytułu odsetek	48 126	48.126
Łączne Kapitały	10 085	9.835,6
Kapitał udziałowy	49 223	48.822
Kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)	109,16	109,16
Kapitał TIER 1	47 335	47.096
Kapitał TIER 2	47 335	47.096
Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1 nie mniej niż 4,5%	1 888	1.726
Współczynnik kapitału TIER 1 nie mniej niż 6,0%	27,23 %	29,14%
Łączny współczynnik kapitałowy	27,23 %	29,14%

Projekcja podstawowych wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka:

	Wykonanie 31.12.2018r.	Plan 31.12.2018r.
Ryzyko kredytowe:		
Udział kredytów w sumie bilansowej	46,57%	44,10%
Wskaźnik pokrycia kredytów funduszami własnymi	24,84%	27,19%
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	2,93%	3,62%
Wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych	1,46	≤ 5%
Wskaźnik pokrycia kredytów pow. 3 lat funduszami własnymi oraz połową depozytów stabilnych	91,35%	≤ 100%
Poziom oszczędzania	72,91%	Min. 30%
Ryzyko płynności		
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3)	6,27	Min. 1
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4)	1,79	Min. 1
LCR	225%	Min. 100%

NSFR	169%	Min. 100% - określony przez SSO
Ryzyko stopy procentowej		
Wynik z tytułu odsetek	10 085	9.835,6
Marża procentowa	2,45%	2,50%
Rozpiętość odsetkowa	2,53%	2,49%
Ryzyko operacyjne:		
Koszty ryzyka operacyjnego nie wyższe niż 1% Funduszy własnych Banku	0,0%	Max. 1%
Nakłady na informatykę	947 tys. zł.	1.200 tys. zł.
Wskaźnik rotacji kadr	1,92%	Max. 5%
Ryzyko walutowe		
Skala działalności walutowej jako % aktywów	3,81%	Max. 5%
Pozycja całkowita	0,15%	Max. 2%

12. Informacja z zakresu systemu zarządzania:

- Organem zarządzającym jest w Banku jest Zarząd, który składa się z trzech członków zarządu, tj:
Prezes Zarządu,
Wiceprezes ds. Handlowych,
Wiceprezes ds. Finansowych.
- Członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada w głosowaniu tajnym. Powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada. Powołanie pozostałych członków Zarządu następuje na wniosek Prezesa Zarządu.
- Członkowie Zarządu Banku, w tym Prezes Zarządu, powinni posiadać kwalifikacje i doświadczenie zawodowe dające rękojmię prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz pozostawać z Bankiem w stosunku pracy związanym z pełnioną funkcją.
- W Banku funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykami. Posiedzenia Komitetu odbywają się w miarę potrzeb.
- Informacje na temat ryzyk przekazywane są Zarządowi zgodnie z Procedurą Informacji dla Zarządu w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie.

III Fundusze własne

- Podstawowe informacje o warunkach umownych dotyczących głównych cech wszystkich pozycji i składników funduszy własnych.
 - Fundusze własne Banku obejmują:
 - Kapitał Tier I
 - Kapitał Tier II
 - Kapitał Tier I Banku obejmuje:
 - Kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
 - wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów, o których mowa w § 8;
 - zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysku netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody KNF;
 - niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody KNF;
 - w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów:
 - fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego;
 - kapitał rezerwowy;
 - fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej.
 - Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
 - wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
 - wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I, jeżeli KNF uznała, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,

- e) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
 - d) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
 - e) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzenia, strata netto bieżącego okresu, w tym utworzone rezerwy, których skutki nie zostały odniesione na fundusze,
 - f) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności,
 - g) pozycje, które należy odliczyć od pozycji dodatkowych w Tier I, których wartość przekracza wartość kapitału dodatkowego Tier I;
 - h) dodatkowe korekty wartości jako 0,1% sumy wartości bezwzględnej aktywów i zobowiązań wycenionych według wartości godziwej;
- 3) Kapitał dodatkowy Tier I, który stanowi instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 52 CRR,
- 4) Pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I:
- a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
 - b) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
 - c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
 - d) pozycje, które należy odliczyć od pozycji Tier II, których wartość przekracza wartość kapitału Tier II.
2. Kapitał Tier II Banku obejmuje:
- 1) instrumenty kapitałowe, spełniające warunki opisane w art. 63 CRR,
 - 2) pożyczki podporządkowane,
 - 3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem,
 - 4) pomniejszenia kapitału Tier II:
 - a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
 - b) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
 - c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.
2. Zestawienie poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2018 roku prezentuje tabela stanowiąca załącznik do niniejszej informacji (tj. załącznik nr 1 do Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie).
3. Zestawienie poszczególnych instrumentów kapitałowych w tym warunki emisji tych instrumentów prezentuje tabela stanowiąca załącznik do niniejszej informacji (tj. załącznik nr 2 do Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie).

IV Adekwatność kapitałowa

- 1. Bank wyznacza łączną kwotę ekspozycji na ryzyko przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej.
Bank nie stosuje technik redukcji ryzyka kredytowego.
Bank wyznacza wartość ekspozycji z tytułu pozycji pozabilansowych tylko z tytułu warunkowych zobowiązań pozabilansowych.

Bank nie korzysta z ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej, z wyjątkiem ocen rządu polskiego niezbędnych dla potrzeb ustalenia wag ryzyka dla ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego, ekspozycji wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych (jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej) oraz ekspozycji wobec instytucji, jak również ocen nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej funduszom gwarantującym spłatę ekspozycji.

Za łączną kwotę ekspozycji na ryzyko przyjmuje się sumę łącznej kwoty ekspozycji na:

- 1) ryzyko kredytowe, wyznaczonej według metody standardowej;
- 2) ryzyko operacyjne, wyznaczonej według metody wskaźnika bazowego;
- 3) ryzyko walutowe, wyznaczonej według metody de minimis.

Bank spełnia następujące wymogi w zakresie funduszy własnych:

- 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I wynosi minimum 4,5%;
- 2) współczynnik kapitału Tier I wynosi minimum 6%;
- 3) łączny współczynnik kapitałowy wynosi minimum 8%.

2. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,00
2.	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	387 044,00
3.	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	508,00
4.	ekspozycje wobec instytucji	0,00
5.	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 626 953,00
6.	ekspozycje detaliczne	3 642 920,00
7.	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 879 087,00
8.	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	522 072,00
9.	ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0,00
10.	ekspozycje kapitałowe	470 178,00
11.	inne pozycje	465 273,00
	RAZEM	10 994 035,00

3. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2018 roku. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie”

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	12 084 708,50
Ryzyko walutowe	0,00
Ryzyko operacyjne	1 824 590,81
Łączna wartość regulacyjnego wymogu kapitałowego	13 909 299,31
Ryzyko kredytowe	0,00
Ryzyko walutowe	0,00
Ryzyko operacyjne	0,00
Ryzyko koncentracji	0,00
Ryzyko stopy procentowej	0,00
Ryzyko płynności	0,00
Ryzyko kapitałowe	0,00

Łączna wartość dodatkowego wymogu kapitałowego	0,00
Wewnętrzny wymóg kapitałowy	13 909 299,31
Współczynnik kapitału Tier 1 [%]	27,23%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 [%]	27,23%
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	28,31%

4. Informację dotyczącą bufora antycyklicznego prezentuje załącznik do niniejszej informacji (tj. załącznik nr 3 do Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie).

V Ryzyko kredytowe.

- Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.
- Daną ekspozycję kredytową uznaje się za zagrożoną jeżeli spełnia zapisy właściwego Rozporządzenia Ministra Finansów dotyczącego klasyfikacji ekspozycji i tworzenia rezerw celowych.
- Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 218 poz. 2147 z późniejszymi zmianami) oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych/odpisów aktualizujących.
- Korekty wartości stanowią w wartości ujemnej pomniejszenia aktywów o utworzone rezerwy celowe, uzyskane dyskonta i premie oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.
- Bank w swoich analizach przyjmuje następujący podział na istotne obszary geograficzne:
Bank wycofał limit koncentracji geograficznej
- Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2018 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2017 roku do 31.12.2018 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2018 r.	Średnia kwota w okresie od 31.12.2017 r. do 31.12.2018 r.
1.	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	5 123 612,78	2 382 744,76
2.	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	42 985 856,62	27 020 574,65
3.	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1 878 751,23	400 205,07
4.	ekspozycje wobec instytucji	204 093 314,31	206 629 975,01
5.	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 352 383,16	25 017 344,85
6.	ekspozycje detaliczne	68 239 501,10	69 313 410,49
7.	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	68 069 069,36	63 958 427,82
8.	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 363 599,40	4 255 092,13
9.	ekspozycje kapitałowe	8 059 000,00	6 029 488,47

10.	inne pozycje	17 070 018,47	18 329 157,68
	RAZEM	437 235 106,42	423 336 420,93

Bank przyjmuje, iż klasy ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 80% portfela kredytowego wyznaczają istotne klasy ekspozycji. ($192\,174\,500,90 \times 80\% = 153\,739\,600,72$) Do istotnych klas ekspozycji kredytowych zaliczane są zatem następujące klasy: Ekspozycje wobec instytucji

7. Strukturę geograficzną ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawiają poniższe tabele. (Bank wycofał limit koncentracji geograficznej)

Lp.	Istotne obszary geograficzne	Kwota (w zł)
1.	województwo dolnośląskie	437 253 106,42

8. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów lub według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji.

- 8.1 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	204 093 314,31
	Należności normalne	204 093 314,31
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
3.	Pomocnicze instytucje finansowe	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
4.	Instytucje ubezpieczeniowe	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	204 093 314,31

- 8.2 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta oraz w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	51 919 444,26
	Należności normalne	51 132 235,32
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	787 208,94
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	22 411 431,28
	Należności normalne	21 657 870,87
	Należności pod obserwacją	690 804,19
	Należności zagrożone	62 756,22
4.	Osoby prywatne	51 414 132,72
	Należności normalne	48 622 164,61

	Należności pod obserwacją	1 839 013,94
	Należności zagrożone	952 954,17
5.	Rolnicy indywidualni	35 518 711,10
	Należności normalne	35 518 711,10
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6 769 620,69
	Należności normalne	6 769 620,69
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		168 033 340,05

8.3 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	43 099 274,97
Należności pod obserwacją	
Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	43 099 274,97

8.4 Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Rolnictwo	39 913 769,45
	Należności normalne	39 913 769,45
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Rybołówstwo i rybactwo	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
3.	Produkcja artykułów spożywczych	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
4.	Działy specjalne produkcji rolnej	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
5.	Produkcja poza artykułami spożywczymi	14 374 625,06
	Należności normalne	13 737 948,77
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	636 676,29
6.	Budownictwo	13 272 541,10
	Należności normalne	13 272 541,10
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
7.	Handel	19 774 916,14
	Należności normalne	19 682 602,01
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	92 314,13
8.	Energetyka	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
9.	Usługi i działalność gdzie indziej niesklasyfikowana	76 882 630,55
	Należności normalne	76 123 338,54
	Należności pod obserwacją	690 804,19

Należności zagrożone	68 487,82
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym	164 218 482,30

9. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Istotne klasy należności	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
<i>ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji</i>	49.581.808,82	154.511.505,49	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	49.581.808,82	154.511.505,49	0	0	0	0	0	0	0	0

10. Strukturę należności zagrożonych w rozbięciu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2018 r. przedstawiają poniższe tabele.

Lp.	<i>ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji</i>	Wartości w zł
1.	Należności normalne Kredyty w rachunku bieżącym Pozostałe kredyty i inne Kredyty przeterminowane Rezerwy celowe/odpisy Korekta wartości Odsetki	204 093 314,31 203 925 293,31 168 021,00
2.	Należności pod obserwacją Kredyty pod obserwacją Kredyty przeterminowane Rezerwy celowe/odpisy Korekta wartości Odsetki	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00
3.	Należności zagrożone Kredyty zagrożone Kredyty przeterminowane Rezerwy celowe/odpisy Korekta wartości Odsetki	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00
	RAZEM	204 093 314,31

11. Kwoty ekspozycji zagrożonych – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne na dzień 31.12.2018 roku zawiera poniższa tabela (Bank wycofał limit koncentracji geograficznej)

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Województwo dolnośląskie</i>
<i>Należności zagrożone</i>	2.802.585,89
<i>Należności przeterminowane</i>	983.205,28
<i>Rezerwy celowe</i>	4.198.199,86
<i>Korekta wartości</i>	37.483,95
<i>Należności poniżej standardu</i>	881.579,01
<i>Należności przeterminowane</i>	96.714,88
<i>Rezerwy celowe</i>	220.419,75
<i>Korekta wartości</i>	8.027,47
<i>Należności wątpliwe</i>	940.887,83
<i>Należności przeterminowane</i>	851.555,53
<i>Rezerwy celowe</i>	940.887,92
<i>Korekta wartości</i>	8.201,15

Należności stracone	980.119,05
Należności przeterminowane	34.934,87
Rezerwy celowe	3.036.892,19
Korekta wartości	21.255,33

12. Omówienie uzgodnienia zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji zagrożonych.
Zmiana stanu rezerw celowych

Kategorie należności	Stan na 31.12.2017	Dotworzenie rezerw	Spisanie należności w ciężar rezerw	Rozwiązanie rezerw	Stan na 31.12.2018
Należności poniżej standardu	220 419,75	684 847,15	0,00	699 304,59	205 962,31
Należności wątpliwe	940 887,92	958 258,35	0,00	1 216 890,88	682 255,39
Należności stracone	3 036 892,19	3 263 553,44	117 635,38	2 479 064,08	3 703 746,17

Zmiana stanu korekt wartości

Kategorie należności	Stan na 31.12.2017	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na 31.12.2018
Należności poniżej standardu	7,927,47	26,861,79	27,468,26	7,276,00
Należności wątpliwe	8,201,15	36,730,25	31,543,02	13,388,38
Należności stracone	21,165,33	8,618,95	9,384,30	20,399,98

13. Zasady tworzenia rezerw celowych zostały omówione w części V niniejszej informacji. Jako formę przyjętych zabezpieczeń Bank może uwzględniać następujące rodzaje zabezpieczeń:

- weksel własny,
- gwarancje i poręczenia,
- zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej,
- przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
- zastaw rejestrowy na papierach wartościowych,
- przewłaszczenia papierów wartościowych,
- hipoteka ustanowiona na nieruchomości mieszkalnej,
- pozostałe hipoteki ,
- blokada lokaty,
- wpłata określonej kwoty w złotych lub w walucie wymiennej na rachunek Banku zgodnie z wymogami określonymi w art. 102 ustawy Prawo Bankowe,
- inne zabezpieczenia.

Kwotę zabezpieczenia ogranicza się do wysokości aktualnej na dzień analizy wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej.

Na potrzeby obliczania koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia Bank dokonuje podziału według następujących zabezpieczeń:

- 1) zabezpieczenia rzeczywiście:
 - a. weksel;
 - b. zastaw rejestrowy;
 - c. przewłaszczenie;
 - d. blokada środków na rachunku bankowym;
 - e. kaucja;
 - f. hipoteka na nieruchomości mieszkalnej;
 - g. hipoteka pozostała;
- 2) zabezpieczenia nierzeczywiście:

- a. poręczenie;
 - b. gwarancja;
- 3) inne nie wymienione powyżej zabezpieczenia, jeżeli są jedynymi zabezpieczeniami ekspozycji kredytowej.

W ramach zabezpieczeń nierzeczywistych Bank przeprowadza dodatkowe analizy koncentracji tych zabezpieczeń według dostawcy poręczenia lub gwarancji. Bank dokonuje podziału ekspozycji na poszczególne rodzaje zabezpieczeń według wartości ekspozycji. Kwotę przyjętych zabezpieczeń ogranicza się do wysokości, aktualnej na dzień analizy, wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej.

W przypadku zabezpieczeń rzeczywistych, ich wartością jest wartość zabezpieczenia, którymi są aktywa lub kwoty, które w przypadku niewykonania zobowiązania przez klienta lub zaistnienia innych określonych zdarzeń kredytowych związanych z klientem, Bank ma prawo upłynnić, przejąć lub zatrzymać

W przypadku zabezpieczeń nierzeczywistych, ich wartość jest równa aktualnej na dzień analizy, wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej, jeżeli jest to jedyne zabezpieczenie, a ostatnia ocena jego skuteczności przeprowadzona w procesie monitoringu była pozytywna.

Jeżeli ekspozycja kredytowa zabezpieczona jest kilkoma rodzajami zabezpieczeń, to Bank przyjmuje wartość jednego zabezpieczenia, które uznaje za najbardziej skuteczne.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia, średniowazonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

W 2018 roku Bank nie korzystał z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych.

VI Ryzyko walutowe

Łączną kwotę ekspozycji na ryzyko walutowe jest równa wymogowi w zakresie funduszy własnych dla ryzyka walutowego pomnożonemu przez 12,5.

Wymóg kapitałowy w zakresie funduszy własnych dla ryzyka walutowego oblicza się jako 8% pozycji walutowej całkowitej - jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych Banku. Szczegółowe zasady wyznaczania pozycji walutowej całkowitej określają obowiązujące w Banku „Zasady zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Dzierżoniowie”.

Pozycja walutowa na dzień 31.12.2018r. jest otwarta. Całkowita pozycja walutowa osiągnęła poziom 75.306,62 zł. i nie przekracza przyjętego limitu dla maksymalnej całkowitej pozycji walutowej (tj. 6.152.932 zł. – 12,5% funduszy własnych Banku). Bank nie tworzy wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego ponieważ całkowita pozycja walutowanie przemnożona przez 8% nie przekracza 2% funduszy własnych tj. 984.469 zł. i wynosi 5.972 zł. Zgodnie z polityką zarządzania środkami walutowymi w Banku, luka niedopasowania jest na bezpiecznym, akceptowalnym poziomie i nie generuje ryzyka rynkowego.

W strukturze walutowej po stronie aktywów przewagę stanowią środki na rachunku, po stronie pasywów przewagę stanowią depozyty bieżące, poza GBP. Stany kasowe utrzymywane są na takim poziomie aby zapewnić sprawną obsługę gotówkową oraz zminimalizować koszty związane z utrzymaniem gotówki.

Bank przyjął następujące limity wewnętrzne:

1. Całkowitej pozycji walutowej w wysokości maksymalnie 12,5% funduszy własnych;
Otwartych indywidualnych pozycji walutowych netto w wysokości maksymalnie:
 - 1) 3,0% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do EUR;
 - 2) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do USD;
 - 3) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do GBP;
 2. Aktywów płynnych (stan gotówki w kasie, środki na rachunkach nostro oraz depozyty jednodniowe) dla każdej waluty oddzielnie, na poziomie równym sumie:
 - 1) 15% środków zgromadzonych przez klientów na rachunkach a' vista i bieżących;
 - 2) 10% środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach terminowych.
- Indywidualne pozycje walutowe oraz całkowita pozycja walutowa, mieszczą się w wyznaczonych przez bank limitach.

VII Ryzyko operacyjne

1. Łączną kwotę ekspozycji na ryzyko operacyjne Bank wylicza metodą wskaźnika bazowego. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne jest równa wymogowi w zakresie funduszy własnych dla ryzyka operacyjnego pomnożonemu przez 12,5. Bank wylicza podstawę do wyznaczenia wymogu kapitałowego, jako średnią arytmetyczną za okres trzech lat, wyników obliczonych jako sumę poniższych pozycji rachunku zysków i strat Banku, ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości, przy czym każda pozycja musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym:

- 1) przychody z tytułu odsetek,
- 2) koszty z tytułu odsetek,
- 3) przychody z tytułu prowizji,
- 4) koszty z tytułu prowizji,
- 5) przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o stałej/zmiennej kwocie dochodu,
- 6) wynik operacji finansowych,
- 7) wynik z pozycji wymiany,
- 8) pozostałe przychody operacyjne.

Wynik, o którym mowa powyżej:

- 1) może uwzględniać koszty z tytułu opłat za usługi outsourcingowe określone w art. 6a ustawy Prawo bankowe, dostarczone przez podmiot, który jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotem podlegającym nadzorowi właściwych władz lub nadzorowi równoważnemu na podstawie odrębnych przepisów,
- 2) nie uwzględnia:
 - a) salda utworzonych i rozwiązanych rezerw celowych,
 - b) kosztów operacyjnych, w tym kosztów z tytułu opłat za usługi na rzecz Banku, z zastrzeżeniem pkt. 1,
 - c) zrealizowanych zysków i strat ze sprzedaży pozycji z portfela instrumentów dostępnych do sprzedaży,
 - d) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie,
 - e) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu ubezpieczenia,
 - f) przychodów z tytułu dywidend otrzymanych od podmiotu, który jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku, jeśli umożliwi to uniknięcie podwójnego naliczania przychodów wewnątrzgrupowych.

Średnią, o której mowa powyżej oblicza się na koniec roku obrotowego na podstawie wyników z ostatnich trzech, dwunastomiesięcznych okresów. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyniku. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej arytmetycznej. Podstawę oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat z dodatnimi wartościami wyników.

2. Poniższe zestawienie przedstawia informację o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w roku 2018 w podziale na kategorie zdarzeń w ramach rodzaju zdarzenia oraz o tym, jakie działania mitygujące w związku z tym zostały podjęte przez Bank w celu uniknięcia ich w przyszłości.

L.p.	Rodzaj zdarzeń	Kategoria zdarzeń	Suma strat brutto	Podjęte działania mitygujące
1.	Oszustwa wewnętrzne	1. Działania nieuprawnione	0,00	
		1. Kradzież i oszustwo	0,00	
2.	Oszustwa zewnętrzne	1. Kradzież i oszustwo	130,00	Zalecono większą uwagę dokładnie przy przeliczaniu i sprawdzaniu pod kątem autentyczności wszystkich znaków pieniężnych. Kontrola bieżąca

		2. Bezpieczeństwo systemów	0,00	
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1. Stosunki pracownicze	0,00	
		2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	0,00	
		3. Podziały i dyskryminacja	0,00	
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1. Obsługa Klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	0,00	
		2. Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0,00	
		3. Wady produktów	0,00	
		4. Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0,00	
		5. Usługi doradcze	0,00	
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłeski żywiołowe i inne zdarzenia	0,00	
6.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	500,00	Zalecono zaopatrywanie kaset w nominały będące już w obiegu.
7.	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	0,00	
		2. Monitorowanie i sprawozdawczość	0,00	
		3. Napływ i dokumentacja Klientów	0,00	
		4. Zarządzanie rachunkami klientów	0,00	
		5. Kontrahenci niebędący klientami (np. izby rozliczeniowe)	0,00	
		6. Sprzedawcy i dostawcy	0,00	

3. Poniższe zestawienie zawiera informacje o najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych, jakie wystąpiły w minionym roku.

Nie wystąpiły na tyle poważne zdarzenia aby ich prezentacja była konieczna.

VIII Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

W 2018 roku nie wystąpiły pozycje nie uwzględnione w portfelu handlowym

1. Zestawienie papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
	Bankowe Papiery Wartościowe	5 938 000,00	5 938 000,00	5 938 000,00
	RAZEM	5 938 000,00	5 938 000,00	5 938 000,00

IX Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1. Pomiar ryzyka stopy procentowej oparty jest na następujących założeniach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej.
- 2) do oceny tego ryzyka Bank wykorzystuje również inne dodatkowe metody, np. badania symulacyjne zmian w przychodach odsetkowych, zmian w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmian w wyniku odsetkowym,
- 3) badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku. Narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeliczanych w poszczególnych terminach.

2. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:

- 1) co miesiąc Zarządowi Banku oraz Członkom Komitetu Zarządzania Ryzykami,
- 2) co kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

3. Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje następujące metody:

- 1) lukę przeliczania;
- 2) metodę wyniku odsetkowego;
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej;
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Luka przeliczania

Luka przeliczania to różnica pomiędzy kwotą aktywów wrażliwych na zmianę stopy procentowej, a kwotą pasywów wrażliwych na zmianę stopy procentowej w danym przedziale czasowym (przedziale przeliczania).

Wyszczególnienie	Razem	Przedziały przeliczania							
		à vista	od 1 do 30 dni	pow. 1 m-ca do 3 m-cy	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 12 m-cy	pow. 1 roku do 2 lat	pow. 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Aktywa	379 230	14 909	305 758	36 900	5 002	835	4 696	5 210	5 939
Pasywa	205 125	17 776	11 952	139 801	35 320	276	0	0	0
Luka	174 105	-2 866,74	293 805,51	-102 901,44	-30 318,01	540,21	4 696,36	5 210,00	5 939,42
Wskaźnik luki		-0,01	0,77	-0,27	-0,08	0,00	0,01	0,01	0,02

W Banku odnotowuje się dodatnią lukę przeliczania, tj. wyższy poziom aktywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych niż pasywów. Wg wielu autorów publikacji naukowych luka dodatnia przy wzroście oprocentowania jest dla Banku korzystna, ponieważ w wyniku wzrostu stóp procentowych Bank osiągnie wyższy wynik odsetkowy. Natomiast przy spadku oprocentowania Bank uzyska niższy wynik odsetkowy.

W obecnej sytuacji, gdy stopy procentowe od kilku miesięcy są stabilne, luka odsetkowa nie ma wpływu na zmianę zaplanowanego wyniku odsetkowego.

Metoda wyniku odsetkowego

Podstawą do zastosowania metody wyniku odsetkowego/symulacji zmian wyniku odsetkowego jest luka przeliczania. Metoda wyniku odsetkowego pozwala na oszacowanie zmian w wyniku odsetkowym dla pozycji o terminach przeliczania do 12 miesięcy.

Ryzyko przeliczania

Bank dokonał pomiaru ryzyka przeliczania przy założeniu zmiany stóp procentowych wszystkich aktywów i pasywów w każdym przedziale przeliczania o (+/-) 100p.b., (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b. oraz przy założeniu, że struktura bilansu i terminów przeliczania na datę analizy nie zmieni się w przyszłości.

--	--	--	--

Zmiana oprocentowania	Zmiana wyniku odsetkowego	% funduszy własnych	% wyniku odsetkowego (annualizowanego)
1,00%	1 779	3,6%	13,9%
0,50%	890	1,8%	7,0%
0,25%	445	0,9%	3,5%
-0,25%	-445	-0,9%	-3,5%
-0,50%	-937	-1,9%	-7,3%
-1,00%	-1 928	-3,9%	-15,1%

Przy spadku oprocentowania o 1 p. p., wynik odsetkowy spadłby o 1.928 tys. zł. Osiągnięty zysk netto na dzień 31.12.2018r. wynosi 3.631 tys. zł.

Ryzyko bazowe

Bank mierzy ryzyko bazowe w oparciu o metodę wyniku odsetkowego uwzględniając niedoskonałe powiązanie zmian stóp referencyjnych. Miarą niedoskonałości zmian stóp referencyjnych jest współczynnik korelacji. Do pomiaru ryzyka bazowego zakłada się, że skala zmiany stopy procentowej wynosi:

- 1) (+/-) 100p.b., (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b., w przypadku pozycji, których oprocentowanie uzależnione jest od stopy redyskonta weksli NBP ;
- 2) (+/-) 100p.b., (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b., pomnożoną przez współczynnik korelacji zmian pomiędzy stopą redyskonta weksli NBP a stawką WIBOR 1M, w przypadku pozycji, których oprocentowanie uzależnione jest od stawek WIBID / WIBOR;
- 3) (+/-) 100p.b., (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b., pomnożoną przez współczynnik korelacji zmian pomiędzy stopą redyskonta weksli NBP a średnioważonym oprocentowaniem kredytów, których oprocentowanie zmienia się w zależności od stawek Banku; w przypadku pozycji aktywnych zależnych od stopy Banku;
- 4) (+/-) 100p.b., (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b., pomnożoną przez współczynnik korelacji zmian pomiędzy stopą redyskonta weksli w NBP a średnioważonym oprocentowaniem depozytów; w przypadku pozycji pasywnych zależnych od stopy Banku.

Poziom ryzyka stopy procentowej, wynikający tylko z ryzyka bazowego wyznaczany jest jako różnica pomiędzy wynikiem pomiaru poziomu ryzyka, dokonany w oparciu o metodę wyniku odsetkowego z uwzględnieniem zmian stóp procentowych na poziomie, opisanym powyżej, a wynikiem pomiaru ryzyka stopy procentowej, przy założeniu zmiany stóp procentowych wszystkich aktywów i pasywów w każdym przedziale przeszacowania o (+/-) 100p.b. (+/-)50 p.b., (+/-)25 p.b.

Zmiana oprocentowania	Zmiana wyniku odsetkowego	% funduszy własnych	% wyniku odsetkowego (annualizowanego)
1,00%	-112	-0,2%	-0,9%
0,50%	-56	-0,1%	-0,4%
0,25%	-28	-0,1%	-0,2%
-0,25%	28	0,1%	0,2%
-0,50%	88	0,2%	0,7%
-1,00%	231	0,5%	1,8%

Przy spadku stóp procentowych o 1 p. p. wynik odsetkowy wzrósłby o 231 tys. zł.

Metoda zaktualizowanej wartości ekonomicznej Banku

Wartość ekonomiczna Banku jest wyliczana jako zaktualizowana wartość aktyw i pasyw, tj. wartość uwzględniająca przepływy aktyw i pasyw oraz zmiany stóp procentowych. Zaktualizowana wartość ekonomiczna Banku jest podstawą do wyceny portfeli w wartości godziwej (MSR). Efekt zmiany ekonomicznej Banku znajduje odbicie w zmianie bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału.

Niekorzystna zmiana bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału sygnalizuje przyszłe problemy jakie mogą dotknąć wynik finansowy i kapitał. Zmiany w bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału mogą mieć wpływ na płynność aktyw. Zachwianie płynności może wygenerować nadmiernie wysoki wymuszony koszt wynikający ze sprzedaży aktyw.

Zmiana krzywej zerokuponowej	Wartość ekonomiczna Banku	Zmiana wartości ekonomicznej Banku	Wpływ zmiany stóp proc. o +/- 200 pb na wartość ekonomiczną	% FW
brak zmian	175 431	-	869	1,76%
+ 200 pb	174 562	-869		
- 200 pb	175 431	0		

Wartość ekonomiczna powyżej 1 roku wg danych na dzień 31.12.2018r. ulegnie zmianie na poziomie 1,76% funduszy własnych Banku. Zmiana wartości bilansowej zaktualizowanego kapitału jest na akceptowalnym poziomie. Limit w tym zakresie został zachowany (5%).

X Zmienne składniki wynagrodzeń osób zajmujących w Banku stanowiska kierownicze.

1. Do stanowisk istotnych, zajmowanych przez osoby, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka o których mowa w §24 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów oraz w Rozporządzenia 604/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w Banku zaliczono:
 - a) Członków Rady Nadzorczej- tj. członków organu pełniącego funkcję nadzorczą, który zatwierdza akceptowalny poziom ryzyka Banku, z zastrzeżeniem pkt 2.
 - b) Członków Zarządu tj. członków organu pełniącego funkcję zarządzania wpływającymi na profil ryzyka Banku, którzy stanowią kadre kierowniczą wyższego szczebla odpowiedzialną m.in. za kwestie prawne, finanse, zasoby ludzkie, politykę wynagrodzeń, technologie informacyjne, analizę ekonomiczną.
2. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie, bez podziału na stałe i zmienne składniki, którego wysokość określona jest przez Zebranie Przedstawicieli i na zasadzie § 25 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów zostają wyłączeni z uregulowań Polityki wynagradzania.
3. Wysokość i zasady wynagrodzenia stałego i zmiennego dla Członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza.
4. Członkowie Zarządu otrzymują stałe składniki wynagrodzenia, zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją, określone w Regulaminie Wynagradzania Zarządu.
5. Członkowie Zarządu mogą otrzymać zmienne składniki wynagrodzenia, zależne od zrównoważonych i dostosowanych do ryzyka Banku wyników, w postaci premii rocznej po spełnieniu wymogów określonych w Zasadach przyznawania i wypłacania zmiennego składnika wynagradzania Zarządu.
6. Stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100%, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia.
7. Ocena wyników odbywa się za trzy lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku.
8. Łączna kwota wypłaconej premii rocznej Członkom Zarządu za dany rok nie może spowodować obniżenia wyniku finansowego do poziomu, który nie zapewni zwiększania funduszy własnych Banku.
9. Stosując zasadę proporcjonalności premia roczna po przyznaniu wypłacana jest w całości.
10. Bank ogranicza ryzyko kosztów związanych z wypłatą premii rocznej poprzez uwzględnienie w rocznych planach finansowych, w globalnej wartości funduszu płac.
11. Kryteria oceny członków Zarządu
 - a) Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza.
 - b) Oceny, Rada Nadzorcza dokonuje najpóźniej do końca drugiego kwartału roku następującego po okresie oceny.
 - c) Przy ocenie Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.
12. Podstawę przyznania i wypłaty zmiennego składnika wynagrodzenia zwanego dalej premią roczną stanowi ocena wyników finansowych Banku za okres trzech lat obejmujący rok miniony oraz dwa lata poprzedzające.
13. Ocena obejmuje:
 - a) indywidualne efekty pracy członka Zarządu, w tym efekty pracy nadzorowanego pionu,
 - b) sytuację finansową Banku jako całości i jego wyniki.
14. Przy ocenie efektów pracy członków Zarządu bierze się pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.

15. Ocena dokonywana jest za okres roku kalendarzowego w formie Uchwały odrębnej dla każdego członka Zarządu.
16. Warunkiem pozytywnej oceny kryteriów niefinansowych jest:
- realizacja założeń przyjętych w strategii na dany okres (kierunków działania),
 - pozytywna ocena realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną (kwartalną),
 - pozytywna ocena odpowiedniości członka Zarządu i kolegiatnej Zarządu,
 - udzielenie przez Zebranie Przedstawicieli absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy dla członka Zarządu.
 - fakt, że nie wpłynęła na członka Zarządu żadna istotna i uzasadniona skarga, podmiot kontroli zewnętrznej (Spółdzielczy System Ochrony SGB, KNF) nie wykazał rażących uchybień w nadzorowanym obszarze, a ocena BION z nadzorowanych obszarów nie jest niższa niż 3.
17. Członek Zarządu otrzyma pozytywną ocenę kryteriów finansowych, jeżeli w Banku:
- współczynnik kapitałowy utrzymany będzie co najmniej na poziomie wymaganym przez System Ochrony SGB,
 - wypracowany zysk netto Banku osiągnie poziom co najmniej 90% planowanego,
 - wskaźnik płynności LCR osiągnie co najmniej minimalną wymaganą prawem wartość,
 - wskaźnik jakości portfela kredytowego będzie na poziomie nie wyższym niż średnia wartość w sektorze banków spółdzielczych.
18. Zasady wypłaty premii rocznej
- Premia roczna przyznawana i wypłacana jest pod warunkiem równoczesnego spełnienia w/w kryteriów.
 - Premia roczna stanowi wysokość jednomiesięcznego, ustalonego jako średnia za oceniany rok wynagrodzenia członka Zarządu Banku.
 - W sytuacji, gdy wypracowany zysk netto Banku osiągnie poziom co najmniej 110 % planowanego i wyżej, premia roczna określona w ust. b podniesiona zostanie o 50%.
 - Premia roczna wypłacana jest niezwłocznie po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą Banku.
 - Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku pod kątem wypłaty części premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.
19. W sytuacji, gdy Bank objęty został programem naprawczym w rozumieniu przepisów Prawa bankowego, jest w likwidacji lub ogłoszono upadłość Banku oraz w przypadku negatywnej oceny efektów pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza może zmniejszyć lub nie przyznać premii rocznej.
20. W Banku nie stosuje się podziału na linie biznesowe.
21. W roku 2018 poziom wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku kształtował się następująco:

1	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku	Członkowie Zarządu
2	Wartość wynagrodzeń za rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących	Wynagrodzenie w części stałej wypłacone trzem członkom Zarządu w wysokości 840.402,40. Wynagrodzenie w części zmiennej wypłacone trzem członkom Zarządu w wysokości 220.258,42.
3	Wartość i formy wynagrodzenia zmiennego z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach finansowych o których mowa w przedmiotowej uchwale KNF	
4	Wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną,	
5	Wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanym w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami,	

6	Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby.	
7	Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych.	

XI Ryzyko płynności i pozycji płynnościowej

1. Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności opisane zostały w części II pkt. 6 pod tytułem „Ryzyko płynności”.

2. Sposób pozyskiwania finansowania działalności

Celem banku jest pozyskiwanie środków uznawanych przez bank za stabilne źródło finansowania o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych i samorządowych.

Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, by właściwie zarządzać płynnością płatniczą przy jednoczesnym ograniczaniu uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeczenia

Bank Spółdzielczy w Dzierżoniowie, zwany dalej BS, jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB (SSO).

Bank Zrzeszający realizuje na rzecz Banku Spółdzielczego następujące zadania:

- 1) prowadzi rozliczenia pieniężne BS;
- 2) zabezpiecza BS przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych;
- 3) zabezpiecza płynność śróddzienną dla BS;
- 4) prowadzi rachunki bieżące BS;
- 5) udziela kredytów w rachunku bieżącym BS zgodnie z regulacjami Banku Zrzeszającego;
- 6) udziela kredytów rewalwingowych BS zgodnie z regulacjami Banku Zrzeszającego;
- 7) gromadzi nadwyżki środków BS;
- 8) prowadzi rachunek minimum depozytowego dla BS;
- 9) utrzymuje aktywa płynne stanowiące pokrycie środków Minimum Depozytowego;
- 10) wyznacza i utrzymuje zagregowany wymóg pokrycia płynności (LCR);
- 11) pośredniczy w zakupie przez BS papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez SSO;
- 12) przeprowadza „zagregowane” testy warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności;
- 13) wspiera BS w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Spółdzielczy System Ochrony SGB (SSO) realizuje następujące zadania:

- 1) udziela pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony;
- 2) wyznacza minimalny zasób aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego);
- 3) ustala limity ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitoruje poziom płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej;
- 5) prowadzi wymianę informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami;
- 6) opracowuje procedury wzorcowe dotyczące zarządzania ryzykiem płynności.

W swojej strategii finansowania BS zakłada, że głównym źródłem finansowania ich są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych.

BS jest zobowiązany posiadać plany pozyskiwania i utrzymywania depozytów.

W przypadku występowania w BS, niewystarczającej ilości środków pochodzących z depozytów, Bank Zrzeszający może dostarczyć mu finansowania w ramach posiadanych możliwości.

BS nie pozyskuje finansowania od innych Banków Spółdzielczych.

Nadwyżki środków BS, niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez BS na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający.

BS zobowiązany jest do utrzymywania odpowiedniego poziomu środków na Rachunku Minimum Depozytowego.

5. Rozmiar i skład nadwyżki płynności

Lp	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum			
	M1 Luka płynności krótkoterminowej	Nie dotyczy		
	M2 Współczynnik płynności krótkoterminowej	Nie dotyczy		
2	Norma długoterminowa ponad minimum			
	M3 współczynnik pokrycia aktywów niepięnych funduszami własnymi	6,27	Iloraz funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepięnych	
	M4 współczynnik pokrycia aktywów niepięnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi	1,79	Iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepięnych i o ograniczonej płynności.	
3	LCR ponad minimum			

	LCR ponad minimum	120%	wyrażony w procentach iloraz aktywów płynnych i odpływów płynności pomniejszonych o przyływy płynności	

6. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	Nie dotyczy	
2	Norma długoterminowa	M3 – 6,27 M4 – 1,79	1,00 1,00
3	Wskaźnik LCR	200%	80%

7. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	176 589 145	176 589 145	162 576 801	162 576 801
2	Przedział do 3 miesięcy	5 324 170	181 913 315	5 324 170	167 900 971
3	Przedział do 6 miesięcy	-3 258 431	178 654 885	-3 258 431	164 642 541

8. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu

Bank reguluje swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez bank zrzeczający i tak:

- po stronie aktywnej - rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością (możliwość wycofania lokaty przed terminem),
- po stronie pasywnej - kredyt w rachunku bieżącym, kredyt rewolwingowy oraz inne kredyty celowe oferowane przez bank zrzeczający,
- system współfinansowania konsorcjalnego z bankiem zrzeczającym,
- pożyczki podporządkowane na zasadach określonych w odrębnych regulacjach,
- transakcje sprzedaży wierzytelności bankowi zrzeczającemu,
- zakup bonów skarbowych za pośrednictwem banku zrzeczającego.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- Przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływu pieniędzy Banku,
- Nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- Znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku.

- Konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- Istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- Ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym,
- Brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełniania na poziomie indywidualnym),
- Wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- Wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- Niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych.

10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące itp.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji samorządowych.

Bank nie będzie wykonywał operacji w walutach obcych niewymienialnych oraz będzie dążył do pełnego zrównoważenia aktywów i pasywów w walutach wymienialnych.

11. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności można zaliczyć:

- Stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- Lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- Przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- Utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- Określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;

depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;

płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;

płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;

płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;

płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;

płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;

bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

aktywa płynne – suma aktywów nieobciążonych; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR;

depozyty elektroniczne – depozyty (terminowe lub bieżące), które mogą zostać wycofane również poza placówką Banku (przez kanały internetowe lub mobilne) – oznacza to, że klient nie musi pójść do placówki żeby wycofać depozyt z banku;

termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;

nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;

wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;

wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;

tolerancja ryzyka płynności – poziom ryzyka jakie zamierza ponieść Bank; Bank określa tolerancję ryzyka płynności w ramach obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.

13. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą
Zagospodarowywanie nadwyżek środków mające na celu utrzymanie płynności banku, dotyczą w szczególności:
 - 1) zarządzaniem stanem gotówki w kasach i skarbcu, w tym:
 - a. ustalanie stanu gotówki pozostającej w dyspozycji Banku (kasy, skarbiec);
 - b. ustalania sumy odprowadzeń i zasileń gotówkowych.
 - 2) zarządzanie stanem środków na rachunku bieżącym Banku, w tym:
 - a. podjęcie decyzji o zagospodarowaniu lub uzupełnieniu niedoboru środków, której należy dokonać przed zakończeniem dnia operacyjnego;
 - b. odpowiednie zaplanowanie salda zamknięcia dnia operacyjnego, tak aby Bank nie ponosił nieuzasadnionych kosztów.
14. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.
Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w planowaniu awaryjnym, wyznaczaniu poziomu limitów oraz procesie szacowania kapitału wewnętrznego
15. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych
Zgodnie ze znowelizowanymi zapisami Rekomendacji P plany awaryjne zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.
16. Polityka utrzymania rezerwy płynności.
Bank działając jako instytucja społecznego zaufania, jest przygotowany do przewyciężenia każdej z możliwych przyczyn powstania ryzyka utraty płynności.
Płynność finansowa jest podstawowym wyznacznikiem bezpieczeństwa Banku, mającym bezpośredni wpływ na wiarygodność i renomę całej instytucji.
Wszelkie procedury, przewidywane działania awaryjne, są szczegółowo ustalone jeszcze przed faktycznym wystąpieniem ryzyka utraty płynności.
Plany awaryjne opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się bezskuteczne.
Szybkość i trafność podejmowanych działań w sytuacji zagrożenia płynności Banku jest podstawowym czynnikiem zapobiegania problemom w utrzymaniu płynności.
Sytuacja zagrożenia płynności wymusza decyzje sprzedaży aktywów nieobciążonych, które w normalnych warunkach, ze względu na mniejszą rentowność lub stratę w wyniku sprzedaży na rynku wtórnym, nie byłyby do zaakceptowania.
O wystąpieniu sytuacji awaryjnej Banku niezwłocznie informowana jest Spółdzielnia.
17. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeczenia.
Środki z których Bank może skorzystać odnośnie transferu płynności w ramach zrzeczenia zostały wymienione w pkt. 8
18. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.
W zakresie ryzyka płynności sporządzane są

- 1) Dla Zarządu:
 - a) Ocena ryzyka płynności wraz ze stosownymi wnioskami w formie raportu – miesięcznie,
 - b) Pogłębiona analiza płynności długoterminowej w przypadku znaczącego zaangażowania Banku w finansowanie rynku nieruchomości – raz w roku,
- 2) Dla Rady:
 - a) Informacja w zakresie poziomu ryzyka płynności oraz informacje dotyczące aktualnego i przewidywanego poziomu płynności ze wskazaniem ewentualnych zagrożeń – kwartalnie.

XII Informacja o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe.

Członkowie Rady Nadzorczej oraz Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe a w szczególności posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

XIII Informacja w zakresie dźwigni finansowej.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego. Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie, wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w aktywach według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych.

Bank ustala limit wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie minimum 3%. Na dzień 31.12.2018r. wskaźnik dla Banku wynosi 10,84%.

Wskaźnik dźwigni finansowej:

Wyszczególnienie	31.12.2018r.
Wartość ekspozycji bilansowej i pozabilansowej	437 235 106
Kapitał Tier I	47 335 218
Wskaźnik dźwigni finansowej	10,84%

XIV Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych wazone ryzykiem.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XV System kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony.

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

Do przykładowych mechanizmów kontrolnych pierwszej linii obrony należą np.:

- 1) akceptacja „na drugą rękę” (kontrola manualna lub półautomatyczna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
- 2) weryfikacja umowy kredytowej vs. decyzja kredytowa i dane w systemie przed uruchomieniem środków (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
- 3) weryfikacja danych klienta w BIK (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, pozioma).

Na drugą linię obrony składa się:

- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. Zespół Monitoringu Ryzyka Kredytowego, Restrukturyzacji i Windykacji, Zespół Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych, Główny Księgowy;
- 2) jednostka ds. ryzyka braku zgodności;

Do przykładowych mechanizmów kontrolnych drugiej linii obrony należą np.:

- 1) monitorowanie terminowości obsługi kredytów,
- 2) monitorowanie przestrzegania limitów.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:

- 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
- 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
- 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
- 4) matrycę funkcji kontroli,
- 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.

Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.

Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony spełniają rolę:

- 1) prewencyjną – zapobieganie nieprawidłowościom (np. zasady kontroli dostępu do systemu, niektóre kontrole automatyczne-aplikacyjne),
- 2) detekcyjną – wykrywanie nieprawidłowości (np. inwentaryzacja, kontrole kasowe, kontrole uruchomień, działania komórek monitorujących ryzyko portfelowe),
- 3) korekcyjną – korygowanie nieprawidłowości (np. automatyczna walidacja pól w systemach).

W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:

- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu),
- 2) półautomatyczne (np. monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych),
- 3) manualne (np. podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych).

Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.

W szczególności Bank stosuje następujące mechanizmy kontrolne:

Lp.	Mechanizm kontrolny	Rodzaj mechanizmu
1.	Podział zadań, powierzenie odpowiednich funkcji (np. ABI, ASI), zakresy czynności i obowiązków, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • kompetencje i odpowiedzialności • upoważnienia i pełnomocnictwa • system zastępstw • sprawowany nadzór przez przełożonego 	Manualny, półautomatyczny
2.	System obiegu informacji i raportowania, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dostępu do informacji w terminie i zakresie właściwym do wykonywania zadań • raportowanie wykonania zadań do bezpośredniego przełożonego/dla Zarządu/ Rady Nadzorczej 	Manualny, półautomatyczny

	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie osiągniętych wyników z zamierzonymi celami 	
3.	Uzgadniania danych tzw. rekonyliacja i weryfikacja danych, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • okresowe uzgadnianie, takie jak porównywanie dokumentów źródłowych transakcji z zestawieniem sald i obrotów • weryfikacja szczegółowych transakcji i czynności, a także przyjmowanych założeń i wyników metod stosowanych przez Bank do zarządzania ryzykiem 	Manualny, półautomatyczny, automatyczny
4.	Zasad komisyjności „czworga oczu”, akceptacja na drugą rękę”, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie czynności przy współudziale co najmniej dwóch osób • komisje inwentaryzacyjne, spisowe • rejestracja i autoryzacja dowodów księgowych lub transakcji 	Manualny, półautomatyczny, automatycznych
5.	System limitów i ograniczeń, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie ograniczeń czasowych dla rejestracji operacji, spłaty zobowiązania • monitorowanie wszelkiego rodzaju limitów ostrożnościowych 	Manualny, półautomatyczny,
6.	Mechanizmy dostępu fizycznego (strefy wydzielone, zamki, kody dostępu, zabezpieczenia przed pożarem, zalaniem) oraz zabezpieczenia teleinformatyczne, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • zakazy i ograniczenia dostępu fizycznego pracowników do pomieszczeń, systemów i danych, internetu • nagrywanie rozmów telefonicznych • zabezpieczenie gotówki, papierów wartościowych 	Automatyczny, półautomatyczny, manualny
7.	Inwentaryzacja i spisy z natury, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • porównywanie zgodności stanu fizycznego/ rzeczowego zasobów ze stanem zapisów w księgach rachunkowych, rejestrach • inwentaryzacja rzeczowych składników majątku • dzienne uzgadnianie stanu wartości gotówki 	Manualny półautomatyczny
8.	Tworzenie kopii zapasowych oraz ich testowanie	Automatyczny półautomatyczny
9.	Plany awaryjne, plany ciągłości działania oraz ich testowanie	Manualny, półautomatyczny,

Jednym z mechanizmów kontrolnych jest niezależne monitorowanie (poziome i pionowe). Bank posiada mechanizmy kontrolne (tabela powyżej), a kluczowe z nich niezależnie monitoruje poprzez testy pionowe lub poziome.

Im bardziej kluczowy jest dany mechanizm kontrolny w procesie uznanym za istotny, tym częściej i skuteczniej (na większej próbie) jest przedmiotem monitorowania pionowego.

W ramach przyjętych mechanizmów kontrolnych dla procesów istotnych Bank dokonuje, wyboru kluczowych mechanizmów kontrolnych na podstawie następujących kryteriów:

- 1) zapewnienie realizacji celu systemu kontroli;
- 2) posiadane zasoby kadrowe;
- 3) stopień złożoności procesów istotnych.

Kluczowe mechanizmy kontrolne przypisane są procesem istotnym.

Każdy z kluczowych mechanizmów kontrolnych jest szczegółowo opisany, tj. wskazane jest m.in.:

- 1) kto jest właścicielem procesu istotnego, do którego został mechanizm przypisany,
- 2) kto projektuje mechanizm, a kto odpowiada za jego wdrożenie i funkcjonowanie,
- 3) jakie działania są wykonywane w ramach funkcjonowania mechanizmu kontrolnego, aby zapewnić, że cele tego mechanizmu zostaną osiągnięte,
- 4) kto wykonuje działania kontrolne,
- 5) jaki jest cel realizowanych czynności kontrolnych,

Przy opisie kluczowego mechanizmu kontrolnego określone jest również:

- 1) rodzaj mechanizmu (np. manualny, automatyczny),
- 2) częstotliwość jego stosowania,
- 3) procedura opisująca sposób działania mechanizmu.

Ocena przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych jest dokonywana z odpowiednią częstotliwością w ramach niezależnego monitorowania oraz badania przez trzecią linię obrony. Bank prowadzi ewidencję kluczowych mechanizmów kontrolnych,

Kadra kierownicza i jednostka ds. ryzyka braku zgodności, w okresach kwartalnych przygotowują sprawozdanie z testowania.

Na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach, jednostka ds. ryzyka braku zgodności sporządza półroczne sprawozdanie o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

Sprawozdanie, przekazywane jest Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu oraz komórki audytu.

Wykryte w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu.

Formą niezwłocznego raportowania może być np.: wysłanie wiadomości mailem, powiadomienie osobiste/telefoniczne.

Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych u Uczestników Systemu i w okresach półrocznych przekazuje do Banku.

Bank wykorzystuje ww. informacje w bieżącej pracy, w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

XVI Informacja w zakresie aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń.

Ujawnienia w zakresie aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń dokonywane są zgodnie z załącznikiem nr 4 i obejmują w szczególności:

- 1) kwotę obciążonych i wolnych od obciążeń aktywów,
- 2) zabezpieczenia otrzymane i ujemne w pozycjach pozabilansowych,
- 3) informacje o zobowiązaniach powiązanych z aktywami obciążonymi i zobowiązaniami otrzymanymi,
- 4) inne informacje o istotności obciążeń uznane za istotne.

Dzierżoniów, dnia 24.04.2019

Sporządził: A. Nowakowski

Zarząd zatwierdza treść informacji do
ujawnienia z zakresu profilu ryzyka
i poziomu kapitału Banku na dzień
31.12.2018r.

Dzieln, dnia 06.05.2019r.

BANK SPÓŁDZIELCZY
w Dzierżoniowie
ZARZĄD

Rada Nadzorcza zapoznała się z treścią powyższej
informacji na posiedzeniu w dniu 10.05.2019r.

**Ujawnienia dotyczące funduszy własnych
na dzień 31.12.2018**

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	41 074 670,-	Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	7 000 000,-	Art. 26 ust. 1 lit. f)
3	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	48 074 670,-	
5	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 791 046,-	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	51 594,-	
29	Kapitał podstawowy Tier I	47 335 218,-	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	47 335 218,-	
Kapitał podstawowy Tier II: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	1 888 236,-	Art. 62 lit c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	1 888 236,-	
58	Kapitał Tier II	1 888 236,-	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	49 223 454,-	
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	151 058 854,-	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	151 058 854,-	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	28,31%	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	27,23%	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	27,23%	Art. 92 ust. 2 lit. c)

**Ujawnienia dotyczące instrumentów kapitałowych
na dzień 31.12.2018**

1	Emitent	
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Nie dotyczy
3	Prawo lub prawa właściwe którym podlega instrument	Nie dotyczy
	Ujmowanie w kapitale regulacyjnym	Nie dotyczy
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Nie dotyczy
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Nie dotyczy
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	Nie dotyczy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Bankowe Papiery Wartościowe
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w mln, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	Nie dotyczy
9	Wartość nominalna instrumentu	5.938.000,00
9a	Cena emisyjna	5.938.000,00
9b	Cena wykupu	Nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Bankowe Papiery Wartościowe
11	Pierwotna data emisji	14.12.2012; 13.11.2013; 14.10.2015; 27.09.2017
12	Wiecyste czy terminowe	Terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności	14.12.2019; 21.11.2021; 15.10.2020; 27.09.2024
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu jeżeli dotyczy	Nie dotyczy
	Kupony/dywidendy	Nie dotyczy
17	Stala lub zmienna dywidenda/stały lub zmienny kupon	Nie dotyczy
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	Nie dotyczy
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Nie dotyczy
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Nie dotyczy
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie dotyczy
22	Nieskumulowane czy skumulowane	Nie dotyczy
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienne
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia powodujące zamianę	Nie dotyczy
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	Nie dotyczy
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	Nie dotyczy

28	Jeżeli zamienne należy określić rodzaj instrumentu na który można dokonać zamiany	Nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu na który dokonuje się zamiany	Nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	Nie dotyczy
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	Nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	Nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	Nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie dotyczy
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	Nie dotyczy

**Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego
na dzień 31.12.2018**

Kwota specyficznego dla Banku bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	173 866 242,-
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	Nie dotyczy
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	Nie dotyczy

Ujawnienia dotyczące aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń

Formularz A - Aktywa					
		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku			421 446 359	
030	Instrumenty kapitałowe			2 121 000	2 121 000
040	Dłużne papiery wartościowe			5 979 095	5 979 095
120	Inne aktywa			413 346 264	
Formularz B - Zabezpieczenia otrzymane					
		<i>Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych</i>		<i>Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia</i>	
		010		040	
130	Zabezpieczenia otrzymane przez Bank			376 137 911	
150	Instrumenty kapitałowe				
160	Dłużne papiery wartościowe				
230	Inne zabezpieczenia otrzymane			376 137 911	
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS				
Formularz C - Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania					
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>		<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>	
		010		030	
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych				
Formularz D - Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne					

**Ujawnienia w zakresie dźwigni finansowej
na dzień 31.12.2018**

Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota zastosowanie	mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych		
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej		
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)		
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych		
5	Korekta z tytułu transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych (SFT)		
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)		
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)		
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)		
7	Inne korekty		
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni		

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	427 412 399,-
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier 1)	791 046,-
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	426 621 353,-
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych jeżeli odliczono je od kwoty aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego	

	depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	
8	(Wylączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania) po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429 ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
15	Ekspozycja z tytułu transakcji zawieranych przez pośrednika	
EU-15a	(Wylączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	22 389 145,-
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	12 397 573,-
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	9 991 572,-
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wylączenie z ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier 1	47 335 218,-
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	436 612 925,-
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	10,84
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	

Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
--	--

EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłącznych) w tym:	427 412 399,-
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	427 412 399,-
EU-4	Obligacje zabezpieczone	
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	5 016 534,-
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	44 831 028,-
EU-7	Instytucje	204 093 314,-
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	64 603 267,-
EU-9	Ekspozycje detaliczne	65 070 434,-
EU-10	Przedsiębiorstwa	15 155 605,-
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 344 334,-
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	24 960 155

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

		Dowolny format
1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	
2	Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	

**Zestawienie zakresu informacji podlegających ujawnieniom
wraz z przypisaniem komórek organizacyjnych
odpowiedzialnych za ich przygotowanie**

Nr	Zagadnienie	Komórka organizacyjna
I	Informacje ogólne informacje o BS informacja o podmiotach zależnych	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
II	Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami w tym zasady polityki (strategie, procesy monitorowania skuteczności) stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
III	Fundusze własne	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
IV	Adekwatność kapitałowa	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
V	Ryzyko kredytowe	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
VI	Ryzyko kredytowe do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
VII	Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
VIII	Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
IX	Informacje w zakresie polityki zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących w Banku stanowiska kierownicze	Kierownik Zespołu Rachunkowo-Księgowego
X	Informacje o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego oraz najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych, jakie wystąpiły w minionym roku	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
XI	Informacje w zakresie dźwigni finansowej	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych
XII	Informacja w zakresie aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń.	Stanowisko Sprawozdawczości i Ryzyk Bankowych